

**הפרט** הראשון כי הכרח לעניות דעמי הוא ששקטות תהיה כפי ששנה צעת השווא לא כפי מה שהיה שנה הצד והיה כרחא להציל רחיה לזה ומה ששכנו צערכין צפרק האומר משקלי עלי (דק כ) : צערכין ומצדדים כילד האומר ערכי עלי ומה יתנו היורשים דמי עלי ומה לא יתנו היורשים שאין דמים למתים ע"כ ופרשו לה צמורה רכלה כשצמד בדין . וצדמי עלי פטורים היורשים ומסו דלכתי ומוסר אומדנא . אבל צערכי עלי לא ומוסר ולא כלום ע"כ . ואם האומדנא הוא כפי שעת הצד מה צדק שמה ישימו אותו אפילו אחר מיתה כמה ה"ו שנה שצד כיון שכבר עמד בדין וכחמי"ב . אבל אם האומדנא ה"ו כפי מה ששנה צעת השווא אז מן הדין הוא שהיורשים פטורים כיון שמה צלי שומא ואין דמים למתים . ומכאן היה כרחא להציל רחיה . אבל נמצא דליתא ההם צמורה דבעי אומדנא ונאלי מהו ואתו למפשטה מיתתהי שאין דמים למתים וממילא דלית לה כרחא שאין ומכאן דמיה ומספקת והוא נצטלי למצדין אבל רחיה לזה רחיה וממילא דבעי התם אחר דמי עלי . ולא אומדנה ומוסר אומדנא דמי עלי ומה . הכא ודלי צדחא ונמצא אומדין ליה וכו' . הא קמץ דלומדים אותו צמד ונמצא על מצי דקאמי דמי עלי שנה קודם צמול או יותר דהא קתמא צעי לה ומוסר ואמר דמי עלי צין קמוץ צין ונעלג . אם כן כרחא וממילא שהאומדנא אינה כפי שעת הצד אלא כפי שעת האומדנא עלמה . ואף על גב דקאמר לך אחר או דליתא כיון דבזה אחר זה כד תרי זמני אומדין ליה . לאו מטעם שיהא חלוק צין גמי האומדנות דבכח לא הזכר כלל שנה ציני ציני כמו צבעי דלעיל אלא מטעם דליתא לדין אומדנא דהא על כל פנים שיאמר דמי עלי אף על גב דליכא חלוק צין שני האומדנות דומא דבעיא דלקמן אחר שני דמי עלי ומה וכו' . ולנעלם לא הדר מנמי דנעמא מנהל הראשון שהאומדנא אינה כפי שעת הצד . וצד מן דין הסכל יסייע שהדין כן וכמועט שאין רחוי אפילו לקצק שהרי כיון שאם לריבין צמורה עקרה ואחר מוס כהן והם לא ראו אותו צעת הצד ולא אחר כך עד שעת האומדנא פקוי צמורה אותו כפי אורחה השעה . מה האמר שישמו אותו פל פי עדים שראו אותו צעת הצד אם כן אין השווא על פי עקרה אלא פל פי העדים ואף על פי שראו אותו פקרה צעתה הצד כיון שלא אמרו אותו אז אינו מועיל סברה ואפילו כשאמרו ממילין

**שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב**

יֵאָמְרוּ הַשָּׂם אֲלֵהֶם קָהָם צִן יֵאָמְרוּ הַשָּׂם צִן לֹא יֵאָמְרוּ . וְאִם כֵּן חָק עַל פִּי שֹׁדֵד  
צַעַת לִרְאוּ יִסְלִים לַהֲמִיר לוֹ . וְחִינֵי אֲדוֹרָה לְשֹׂאֵם יִעֲלֶה שֹׁדֵד . צַחֲכֵי צִיִּילֵהֶם  
וְיִרְמָאוּ הַשָּׂם שָׁלֹא יִוָּכַל לַהֲמִיר שֹׂאֵשׁ אִם יִהְיֶה כֵּן כִּרְאִי לַעֲבִיּוֹת דַּעֲמִי  
שִׁיבִילִים לַהֲמִיר לוֹ לְכַחֲמֵלָה מְהַעֲנִימִים הַמַּכְרִים שֶׁהוּא עֲנִי וְהוֹרֵם וְלִבֵּן טֻקְפוֹ כַּחֲבֵד :  
גַּם כִּי צִעֲקָה הִגִּיד יֵשׁ סֶפֶק מְהַעֲנִימִים שִׁזְרֵהֶי וְגַם הָיוּ צַעֲנֻלָּה אֲדוֹת יִסְפִּיק  
הַצִּיּוּל הַהוּא לְשִׁיחֵה מִיֵּיד לָקִים כִּדְרָה אִם לֹא יִתִּירוּ לוֹ . אֲזַל לְשֹׂאֵל יִוָּכַל לַהֲמִיר  
מְעַטֵּם דֶּרֶךְ שֶׁהוּא צַעַת לָחֵץ כַּח צִיּוּל אֲדוֹת הַמַּסְפִּיקוֹת כִּיכ וְכִדְרֵהֶי יִסְלִים  
לַהֲמִיר לוֹ לְכַחֲמֵלָה אֲפִי שֹׁדֵד צַעַת לָרֵם וְכַהֵן אֲדוֹת עוֹשֶׂה מְעַט . אִם הָיָה צִיּוֹר .

**ובר** זה אחי שכלע זכונת האים הזה צעטע שאמיר דצרויו אלה כי יש לי ספק  
אם למד מודרני האומות ונהג כמנהגם שצעת לרחם טורים גופם וטוחנים  
אותם לקדשים שלהם • וכנה הוא המונח הנראה ומדצרויו ואם זאת היתה כונתו  
אין מדצרויו ומשם ואפילו החר אינו לריך אדרבה לריך לבקש קליחה ומחילה •  
מכונת עליה • ואולי בזה תהיה לחלוי תענה • ולכן נראה צעיתי שלריך לשאול  
לו מה היתה כונתו • ואם יאמר שלכן כיון אין לחוש מדצרויו • ואם יאמר  
שלא היתה זאת כונתו אלא שגדר קטם כדרך בני ישראל אז יהיה דינו כמכונת  
למעלה • זהו דעתי מדצרוי האלה ועליכם אלוני ובצירי להוקיף ולברוע כאשר  
יראה צעיתי מורתכם • כאם הנרעע לדלתות להצחכם וכפשו קשויה צנפצכם  
הנעיר לוי. כמנהגיר יעקב ו' חציו ז"ל :

ד' ה'ן

בציר שומחו לי החכם השלם ילוי איכנו לרד להחלל עלי אשר  
אחרו פענוי תשובתי לפני כ"ח כי צעקותי טלל ערמי ומעל ראשי  
אחי אפי רכב ישראל הבימו ולכן לא השבתי על ידי העולה הכבון הררי יוסף  
שע"י ציני ילוי גם אחר כך להיות כלוא צבית לא ידעתי כשצא הנה צנו  
של ר' משה גוסיקי להשיב על ידי החמורים ואחר עד עתה עס היות כי לקצת  
אחזתי כי בצרה ועלי לבי דוי' גם עתה לא יתכני הש"צ רוחי כי זמלתי ואירא  
לשעוה צאמרי דעת ועס כל זה ריש מילין ודרך קלרה אחוה דעת לפיך ואחיה  
אדורי תדע וצחנת ואס הדבר שלא צעמו וכבר עבר זמנו כי לדעתי כבר כ"ח  
עפק דעת כי עס כל זה הלכה לא לענין ומעשה אקיים עצותך כי היכי דלמעי לי  
שינא ומכסורא ונעון חכמה ודעת ועלן וגבורה צענין אדורי הראשון כראש  
ומדברי כ"ח כי אי אפשר צפוס פנים שלא לקיים האדם דבריו אשר ידבר להם  
ללאקס או להקדש בפשוט המאמיר (קידושין דף כ"ח) אומרתו לבנוה כמסירתו  
להדיות צווחה ומכ"ח אינו כן כי הדין פשוט דכל הפוסקים שיש החרה לכדרי  
הקדש כן כתב הרמב"ם ז"ל צמי הפלחה הלכות כדריס

והא' מייחל א'ח'א  
פ' כנע' דקעמ ובעי  
ווערען דף כ"ב

לא ידענא עמי קטאי ליה למד אפילו דר להצאי קרנן דאמיתו לבגוה כומסיתו  
להדיוט יוכל להחיר דבר כש אס דר לעבי שיכול להחיר דבר והיה דצניק  
(ד) עמי עיז ומה שכחז צסס הראש הוא צכלל יצ דין צי)  
לא צא לידו עדיין היילך וכו צו עניים וגס לא איירי צהורה אלא  
צחורה ולחזור צלא התרה אינו יכול וכו וכן כתוב צעורים יוד קי רביח ויזל  
אמית אחד לבגוה כומסיתו להדיוט לפי וי סגיד לךה אפסר לחזור צו  
והי צנא שאלה אצל אס ומחצתו ווולא פתח לכדו ייא ששאל להכס ומחיר  
כל זמן וכו' ואך עיפ שכחז ייא עדיין ראיתי צכל הפוסקי' קצרת המולק אולו  
כיון למי ששאל ומהראש צכלל יצ כי אזלי לדעתו יש לחלק צהקדש ללךה כנראה  
ולשון התשובה שכחז ומאי דקשיא ליה למד ובספר נמקי יוסף כתב צקידוש  
פיק צמשי אמיתו לבגוה כומסיתו להדיוט ויזל לאו לנרמא שיסא לכל  
דיני צמסור ומש אלא לענין קביה צלבד הוא דאמרינן הכי וידע לך דקא  
קיימינן צבית הייל דאמריי שאלה להקדש אולו מוקדש ומוסר ליד גזר  
סעוד אינו יכול לישאל עליו וכדאמרינן צבדריי שכל דר שיש לו ומחירי אפי  
צאלף לא צביל ואחשו ומחורוה דעטלם צביא ואף על גב דיש לה ומחירי אפי

יכול לישאל עליה ופרקים בתחומה צד כהן עסקין כלומר דלאחר שכתבה צד  
בהן שזו אינו יכול לישאל עליה ופרי' שכבר גמר ומחל עול כל טענות שצד

אמא רכל שיש שאלה צהקדש לאו כחסינה ומוש היז חלל לענין קריה  
בלבד הוא דאומן להיות האמירה גומרת קיי"י צהקדש כמו שגומרת האמירה  
אז המסירה צהדיוע עכ"ל . הרי נראה שהוא פשוט לדברי הכל שיש שאלה להקדש  
בד שיהא"י להביא רחיה שדוקא קודם שצא ליד הגזר ואם כן כדון שלפנינו  
אח"כ גרע . האמת שיש לרקק כיון שהדין הוא שלריך פתח או חרטה כדי להחיר  
אין ראוי לאדם שיחחרט על דבר אמת ועבודה השי"ת ועוד גם צמיתה אין להחיר  
אז חס מרוחק גיול כמו שכתב הרמב"ם ז"ל צפוק הלא"י נדדים וז"ל חלל דברי  
קדש וחתה לקיימה ולא ישאל עליהם חלל מרוחק עכ"ל עם כל זה מ"ל כי  
נראה שלפנינו כיון שלא הקדש ודעת כלומר שלא היה כוננו להקדש חלל  
די לפשות קיי"י לדבריו וכמו"ס קקם על עצמו חס ישאל על מדר חס חס  
קקם ומה שגדר לתת להקדש הוא הרבה שאין לריך פתח אחר כי"א הפתח  
יחלל לבדו הראשון כיון ששני הדברים תלויים זה בזה . כל שכן כי לדעת  
מלך מהפוסקים אפילו שאלה להקדש כזה אין לריך דהוי דין אסמכתא ופסקא  
אפי"י צהקדש נוהג דין אסמכתא חלל אין להקל צכך חיו ועיין צפרק שור שכתב  
י"ד דף ל"ז ובחלפני"י שם דף כ' : כי כבר פסק הרמ"ש צחשוטיו"י (כלל  
ג דין ג' והוא דמה"ר"ס ק"י קמ"ג ומה שכתב צסס המורד"י הוא צצ"ק פרק  
שור שכתב ד' ה"י . והלריך שם ובפרק מי שמת דף קס"א) צסס מה"ר"ס דאין  
עוד צהקדש דין אסמכתא וכן הוא צמורד"י . חלל לדעת מ"ס חס שאלה  
הקדש ודאי . האמת שאם הקקם ששם על עצמו הוא דבר מועט שאין ראוי  
להקל

רציע גוטו אלס הרייך מדר רציע גופי וכר. הרי הוא כאלו אנר לסת ווייז לסת  
הרי אס כן ציארט שכדר האיש הזה קיים ואיט צעל עלד לוסן קדור הנדר  
והוא הלך הראשון שפאקט עליו :

**נ** ואלד הקפק השני **ספקטו** עליון שהוא מועטם למה נדר • כראה דלון הנדר  
בעל ומייצ האים **סזה** לקיימו והטעם הוא כפי מה שאמרת דבמדרים הלך  
אחר לשון בני אדם • והנה ראינו כי דרך בני המלכות הזה ומלכיות המערב  
למזרח • ולהקדיש צה האופן שאומרים כך וכך לאיכות שמואל עיה פוי • לשוים  
כפי הסכומהם הוא להקדש אדונו שמואל • ובנוהם כפי מה שראינו היא שמוציא  
מדיהם וכדצוהם לבית ליון הנביא עליו השלום ושם מדליקין שמן ושעוה לכבודו  
והנותר מן הכל נותנים אותו ציד הנאמן על ההקדש הנזכר • והוא מויליא אותו  
בכבוד ספר הורה ובכבוד צין הכנסת הייג של העיר הקדושה ירושלם חצנה  
ותכין צוהרה ציימו וצכלי כסף לבית הבנסת הנזכר ככראה שובה לזה הנביא  
הזה והקורש עיה ופטי שאל היה נהנה בכל ימיו כמו שהעידו עליו דברי הקבלה  
והסם זכה לכות את הדנים אחר סילוקו לרעים של כבודו יעשו ומס  
ומכסיהם וידרו נדרים לשמו • וכיון שהורגו רבים צדק וצוה הלשון עליו שאמר  
האים הזה כראה שגדור ומייצ לקיים • הרי אס כן לפי דבריו דין האים הזה כפי  
הכראה הוא לשום אותו כוה הוא שזה כאלו הוא מוכר צעזד וככה מייצ לתת •  
זה דוקא אס היה לו צמה למדע אבל כיון שהוא עני ואין לו כאשר כתבתם הרי  
הוא אכנס ורחמנא פערם עד שיהיה לו •

## אמנם

**אמנם** כמה יהיה לו ויהיה חייב לפדוע הוא הקדור צערכין שצ"ו צותס  
צערכין כיג פ' שום היחומים וכתבו הרמזים פ"ג מהלכותיו וע"ם וזה  
שכתב שם ז"ל בנקות אשמו ובניו ראוי לעשות שלא חלק כלל בין צבדי יטו ושבת  
לצבדי חול ולא כפי מה שפסק בקדור צעל חוצ צפ"א מהלכות מלוה ולוה שחלק בין  
צבדי יום טוב ושבת לצבדי חול ופסק שבונה צעל חוצ צבדי אשמו ובניו של לזה  
של יום טוב ושבת • ואין לו"ר ילי"ד סתום וכן קאפורש וכיון  
שבקדור צ"ח פירש כן כלמוד משם לקדור צערכין דלדרכה  
יש לנו לו"ר דכיון דבקדור צערכין לא פירש כן נראה שלדעתו  
ז"ל אין חלוק שם כלל בין צבדי שבת ויום טוב לצבדי חול • אמנם מחלן לו לרב  
לחלק בקדור של צעל חוצ ולא בקדור של ערכין לא כתבאר דצדי הפוסקים ז"ל  
לע"ד נראה שיש לנו ונצו"ל להכריח דצ"ו ז"ל ממה שאמרו צצ"ק פ"ה הגיזל ע"י  
כשהצ"ו שם המעשה של ערכין הכורח אחר המקדים נכסיו וכו' אין לו בנקות  
אשמו ולא בנקות צבדי וכו' אלא איך לא חלק המקדים נכסיו נעשה כמי שהקנה  
להם נקות אשמו ובניו ומעיקר ע"כ • נראה וזה דרוקא צעקדים נעשה כמי  
שהקנה נקות אשמו וכו' לא נזקקם אחר והשכל יחייב שהוא צצ"ח ובכסיו החול  
אי אפשר לו"ר כן שהרי אש"י נזקקים השותפים שחלקו אין שוין וזה שעל נביאם  
וצנחתיים בנקות החול כדאי צצ"ק פרק קנ"י האחים שחלקו מה שעליהם שוין מה  
שעל נביאם צצ"ח נביאם צצ"ח וצנחתיים אין שוין • ואמרו צירושלמי פ"ה דקידושין צבדים  
של נביאם צצ"ח של חול אין שוין של רבנן ושל שבת שוין והצ"ו הר"י ז"ל צצ"ק  
פ"ה • (דף 1) והרמזים ז"ל כפצו צפ"י מהלכות נחלות (דף תשכ"ג) אם כן  
כל שכן צצ"ח חוצ שאין לו דבר בנקות אשמו הלוה ובניו אשר וזה יראה  
שמה שאמרו כל הנוקדים נעשה כמי שהקנה להם נקות אשמו ובניו וזה שאין  
כן צצ"ח היא בצבדי שבת ויו"ט • הנה נראה שז"ל פתח לצ"ח צו להכריח דצ"י  
הרב ז"ל • אבל לפי שעדיין לא נשלם יצו"ד הדברים בלצ"י אש"י קנ"י למילין • ואשמוה  
לפי מחקסם כל שכן שהרב צעל וגי"ד משנה ז"ל הכיח הדבר צצ"ח  
עיון צפרק ראשון מהלכות מלוה ולוה (דף ת"ע"ג) עכ"פ עלה צצ"ח ששם יש לה"ש  
הזה אש"י ובניו שאין להקדם שהצ"ח בנקות אשמו ובניו שום דבר לא צעל • חול  
ולא צעל שבת ויום טוב כצדי הרמזים ז"ל צצ"ח הרמזים ז"ל • ונצ"ח כן  
נכסיו ומקדיו • ונצ"ח צצ"ח נזקקים הנכר ואם יעשירויהו לו נכסיו ויתר ממונות  
שקדו לו עתה הוא חייב לתת המותר עד שישלים לפדוע דמי כל שווי •  
וכ"ז זה איך לו"ר כשה"ש הזה אל יתמחר על נד"ו ש"ס יתמחר על  
נד"ו כלפניו שהיו"ר טוב הוא להחיר לו נד"ו כיון שהוא עני

**כ"ב** ואף על פי שיש והאחרונים מיי שכתב שאין להחזיר נכתחלה לטורד צעת לרמו  
וראיתו וזוהי שכתב המדרכי בשבועות פרק שלשים וז"ל :

**כתוב**

**כתוב** בקשר המוקדמוני' שייקד רבי' חננאל הטורר צעת לררר להתענות כל שני וחמישי' ולא חזר צעת כדרו חזן מיימיס טוויס שיצא צהס הרי' ליה שמחת יום טוב מלרר עשה וכו' ילך הילכך ילך אלל צית דין של מוקונו וילקה צפנייהס על ששצנע לעצור על המלרר והס יחידו לו כל שני וחמישי' שיצא צהס יום טוב ויעשה שמחת יום טוב וכו' אשר מזה כרחה שדוקא משוס שמחת יום טוב שמירין' לנודר צעת לררר עס כל זה כרחה לעניות דעתה שכין שהלשס הזה הוא עניי כלשר אמרחה ואמסס הוא עס הפרעון ולצו טרופו חמיר ללוצר שמחתה זה הכדר הקפיה מלחיס שירולי' ההמיר לו כדרו לכחלה אצפי' שדר צעת לרה : **ועוד** אחי אחי' שאף על פי שגלסון המורכרי הנזכר לא חלק בנודר צעת לררר ומדיוק דצרו' אט לנודיס שאין לו המר לנודר צעת לררר וכפי סכרחה הוא צכל אחי' אופן שירור עס כל זה השכל יחייצ שיש חליק צין ויי שדר צעת לררר ופירש אס ילילהו ססס הרי הוא טורר כך וכך : וצין מי שדר צססס צלי שוס הנחי' ככלל אף על פי שהיה צעת לררר כי כשפירס ואחר אס ילילהו השס וכו' על דרך מה שכלר יעקצ ריציו עליו השלום אס יהיה חלדים עמודי וסמורי צדרק היה אשר אחכי הוה' וכהן' לי לחס לאכול וצגר ללבוש וגוי' ודאי השכל יחייצ שהס ילולו ממלרר שאל יוכל להמיר כדרו שבוטענע נחרי כמהחל צולסס וצאללהו חס וסלום : וכו' ר' דרונה לכסצע לחצור צפניו שאין ממירין לו חלל צפניו : ויש מי שפירס שרולה לומר ומעמו וצפרט אס יקבל טובה ממנו : אכל כשדר ססס צלי שוס חנא אצפי' ש היה צעת לרה אס יחיר נדרו אחר כך איס כל כך דצר זר כפי השכלוכפי המונון מלשון כית זה האיש לא כדר בחנחי' אס

**עוד** יש לי טעם אחר לשאלה היא קצת ארס צמח שפיר כחצו המעפרים זיל צפ' אלו מרפוש שחי קצרות צמחם מרפוש הקרובות . הראשון פיר רש"י ז"ל דף פ"ו והוא שאין קצרי' בלא נקב ואם כן שרי אונות הקרובות להדי' אם הם קצרים כיון שיש נקב צדדי ואין חצותה מנינה עליה הרי היא מרפוש . הקצרה השניה היא דעת המורפוש דלפסד להיות קירכה בלא נקב וטעם מרפוש שרי אונות דפסד להדי' שלא כקדון הוא טעם דעמידה להפסקה ולהקצו וכל העמוד להקצו כנקיב דמי . וכחז' הר"ן ז"ל שם פרק אלו מרפוש צפ"י ההלכות דלדעת רש"י ז"ל דאין קירכה בלא נקב צדדי כשהקירכה מונחת לאונה שאלה חפילו ומחזק' לנג' מרפוש דכיון דאין קירכה בלא נקב והנקב שבגב אין האונה מנינה עליו איכ' היא מרפוש . אצל לדעת הש"ס דרש"י המרפוש כשקצרו שחי אונות שלא כקדון הוא וטעם דעמיד' ליתקב וכו' אפשר דאם נקצרי' מחזק' לנג' דהיא כשרה לכיון שהם קטוונות א' לא לא מחפיקין מהדי' : גם קרוב חליות מותרות לדעת א' וזה הטעם בעלמו . וכבר הוא מפורסם בלשון הרמזים ז"ל דרעוהו היא דש' קירכה בלא נקב שכן כתב צפ"י ח"ל וקירכו' זו לא היה צמקוס נקב וכו' וכן כתב עליו בעל ההגהות בזה והוא כן אפי' לא היה כותב הר"ן מה שכתב בנזן שנקצרי' ראשונה לשלישית היא אפשר להכשיר לדעתו ז"ל מחזק' לנג' כמו שמתיר גם הוא קירכה חליות כל שכן אחר שכתב זה הלשון בפירוש שלא כקדון שהוא מוכרח לומר שכתב היא דעתו ז"ל בלי ספק שמחזק' לנג' כשרה .

**ועם** כל זה נראה לעניות דעתי דלפסד לומר דלפילו לדעתו ז"ל לנזין מנשה יש לנו להפסיק מחזק' לנג' מוכח מה שכתב' הר"ן בפרק י"א חס' שכתב הוא מפורסם שכתב דמי קרובות הריאה צפ"י פנים . הראשון כפי הגהות מהלמוד ועל פי זה מוכח השנעיים מרפיות . האופן השני כפי הונוגה וזה בפרק י"א וס' החומר הרבה כמפורסם וכשהביא שם דין מרפוש אחר לאחן שלא כקדון לא פי' דבר כמו שפי' בפרק ח' אלא אחר וטעם היולא מחזק' לאחן שלא על הקד' אוקרין אותה ע"כ נראה שכתב' א' זה אופן שתייה הקירכה מחזק' לאחן שלא על הקד' שהיא מרפוש . ואין לומר שמתקן בכתב' על מה שאמר למעלה ולכן לא פי' שאלו כן הוא מה היה להזכיר דין זה דפסדו שהיא מרפוש' כמו שהוא אחר למעלה וטעם לומר אוקרין אותה כנראה במוח המוכח לצד אוקרין אותה והרי מן הדין היא מרפוש . גם שכתב' כל דבריו אלה ובקופה אחר שהם על פי הונוגה . שכתב' דבריו כח' כוונתו הפשוט ציטוט' כך הוא וכו' ובקופה כתב והדברים האלו אינם על פי הדין אלא על פי הונוגה כמו שציטטו :

**ואין** לומר לדעולס פי' מה שכתב' שלא על הקד' הוא כמו שכתב' למעלה שנקמחה ראשונה לשלישית ולא פי' בכתב' כי קודם על מה שכתב' שם ומה שהחמיר בכתב' מנעם המוכח היא כי שם לא אחר אלא אחר שנמלאת דבוקה וכו' ואם נקצרו וכו' כנראה שדוקא מרפוש מעיקר הדין כשהדבוקה או הקוויכה הם גדולים אצל אס נקצרו האונות זו לזו צדום א' לצד אפילו שיהיה מהראשונה לשלישית תהיה כשרה אפילו מעיקר הדין ובה החמיר מנעם המוכח ואחר וטעם היולא מחזק' לאחן . זה איך לאוועו כי לדעתו ז"ל אין חלוק בין שיהיה הדבוק גדול וחזק בין שיהיה כמו קירכה דקה שפיר כתב' שם בפרק י"א וזה לשונו . מן הדין היה עד זו שאלו נמלאת הריאה חליות בקרובות כמו חומין וכו' נראה שאין חלוק כלל בין קירכה נדק . גם כשמונה השנעיים מרפיות שהם מעקר הדין כאשר כתבתי . כתב' הר"ן בקרובה אונה לאונה שלא כקדון אף על פי שנועלה בפרק שומרי כתב' אחר שנמלאת דבוקה וכו' :

**גם** אין לומר שמה שכתב' הר"ן בכתב' והחמיר בזה צדום מחזק' שאוקרין אותה מנעם היחבא היא לומר שאין מועיל לה צדיקה צפושין . והטעם לשאין לנו לומר כן הוא כי גם מעיקר הדין אין מועיל לקרבה כזאת צדיקה כיון ששני ראשי הקרבה הם צריחה עלמה שהנקב פוסל זה . ידוקא מועיל צדיקה כשהראש הראשון והקירכה הוא למקום אחר חז' מהריה שאלין הנקב פוסל זו כי לא כשהעלה הריאה צנעיה אן' תולין הנקב בראש האחר והקירכה וכשרה . וכן היא מפורסם בדבריו ז"ל הרבה מאלד ראשונה שכתב' ז' כשהזכיר זה הדין אחר מרפוש קתח ואם היה לה התר צדיקה היה כותבו . גם צפ"י מרפוש לא ומה מרפוש שום קירכה אלא זה מחזק' לאחן שלא כקדון לפי שאין לה שום התר צדיקה גם צפ"י כשאמר מן הדין היה וכו' לא שם ושל צדון לאחן שלא כקדון שתייה מותרת צדיקה לשכתור אכחכו כשהחמיר זה הר"ן אחר כך ואמר מנעם המוכח שהוא מזה הלד שלא מועיל לה צדיקה כאשר אס כן בהכרח לומר שמה שהחמיר בזה הר"ן מנעם המוכח הוא שאפילו שלא תהיה הקירכה מהראשונה לג' כמו שהוא מעיקר הדין לדעתו ז"ל אלא מחזק' לאחן מחזק' לנג' שהיא מרפוש . זה נראה מוכרח צדרי הרמזים : זיל או קרוב למוכרח ואפילו מי שלא יראה להדחת צד' עם כל זה יש לו להעריך לענין מנשה מחזק' לנג' כיון שהמוכח הוא כן בכל מקום שראינו . זה מקסיק צחצוחות השאלה הראשונה .

**ה בענין** השאלה השניה ששאלת אס כלומר יונוש שנקרא מנילה מדה יעמי קבורה ונת' ונולה לשאר כל הדברים ואם כן גם הכנסת כלה תדום יופני קבורה ונת' מנולה . או כאשר שהכנסת כלה קודמת לקבורתו ואחרת שיש מי שאומר בזה הלד האחרון ואומר שהכנסת כלה קודמת עד כאן דבריו . ולא כתבתי לי טעם האומר כן ולדעתי שטעמו הוא מונוש ז"ל בכתובות פרק ז' דף י"ז ח"ר ומענין אס התם מלפני הכלה אשר כראה ע"ה לפי השער דבדולה הכנסת כלה ומאלאת המה . אצל עם כל זה הוא טעמו ללמוד מכאן למח' מנולה כי הבריחה לא דבר

להקל בזה הסוג ויטלים עם שגור לחת לאקד' גם כשהקד' הוא הרבה יוכרם בית להח' ראוי לעשות צדוקן שלא ילמוד הסתר למקום אחר אלא צדרי כזה להיות כדמות קנס ולא הקד' מנעמו סגמור . צדקין איו שבושה ראוי להחיר ראשונה דעת בית שיתור עזר היה לסתור הקד' ראשונה וכו' אם צה צמחילה ומית התר כום איו מועיל כלל כי הדין פשוט שאין להחיר הגדר עד שיתול והרי דבר ההקד' לא חל עד קד'אל על צמחיה הראשו . ואם כן ראוי להחיר ראשונה הצמחיה שכתב' שלא יטאל' על דבר אחר כך צמחי' מה שאמר על עלמו לעשות אחר כך צמחיה ההקד' . ולא אחריו להביא ראיות כי אס להזכיר מקרי הדין הזה צמחיה' הרמזים ז"ל הלכות צמחיה פרק ו' צמיו' מציא כל החלוקות הספלות בזה והחלוקה הדומה לנראה שלפנינו היא כשנע' שלא יתנה לפלוני והרי הוא כור וכו' . צמחיה' מור יורה דעם קיומן חקיקת ומה כתבו כל הפוסקים ז"ל . ועיי' צמחיה' דף ל' וצמחיה' פי' השופטין דף ל"ט .

**ה בענין** הדין הזה לא עיינתי צו לרמזי לקיים כל דברי צמחיה' ולכן לא אחריו צולתי אחריו הגהות כפי שרשי הדברים צדק' כולל אחר' שצמחיה' והעמינו עלמס נראה לעיני' דעתי פשוט דאין חייבין כלל אף ע"פ שכתבתי בזה הלד בלתיקחת הגבירה . ולא לצד כנראה' שלפנינו שכתבתי אחר' רבים חוגרימה ויורדים בלתיקחת הגבירה שהן פטורין אלא אפילו אס היו הם לצדס האכסלי' ובצמחיה' צה יעצד עם כל ז' (עיי' צמחיה' הרמזים ז"ל חלק' ל"ט) הם פטורים כיון שמה שלוקח העצד מכל אחרת שהם נקיים הוא גול' ואינו דין י"ט צדון צלפכרני שרבים אחרים ככתבו עומה ובצמחיה' כלם צה העצד דלד' שייך בכתב' דיאל דבריו דלד' ר"ע (פרק הגול' עלים דף ק') והם פטורים . צמחיה' החפוסים שהיו ככתבתי בלתיקחת הגבירה אס מחזיקין הם לפעמי' יחר מהאחר' שלא ככתב' . גם צה נראה לעניות דעתי שאלו כחפשו כולם עם העצד כאכס' צלתי ככתבתי ועם כל זה אכל מהם פדך עברי' המלכו' שאוכלים וגזלים הטפל צידם וצפה רשעם כדון ושלל כדון שיד כלם שיה צמחיה' הגול' האול' כלד'ק כרעע אצל אס כחפשו עם העצד כאכס' ככתבתי . בלתיקחת הגבירה' או כאלו מאל' צמחיה' איש שיהיה ככתב' אז יפרעו אחרת' שהם נקיים כראוי לפדום לאכס' הטפלים ציד עברי' המלכות אפילו שיהיו נקיים וכל השאר יפרעו אחרת' שהם ככתבתי אס נראה דין הזה ולעניות דעתי אוכל לקיים הכל בראיות אצל עדין לא עלו צדי' בשלמות ולכן חליתי פני חורחך לא חפסוק ע"פ . צולתי אס יראה צמחיה' כי הדין דין אמת :

**ו הדין** החשוב בזה ומועיל י"א . כתבתי קבלתי זה יומי' על דבר השאלות ששאלת ממני . ואם כל חשע עלי מנולח על אשר לא מנחתי לשלוח לך מנולח כי האונה לא היה קתח האחר' להיותי מנולח צר ח' אדרבה שם אכתי מאלד להשיב לשאלתי ממני ומנחה חושה אלא לקרבה וכל שכן לזון שכתבתי וזה חלקי מכל עמלי' . אז יוכח לי האומס הקבה היה מנעמו הפכתי שיש לי עם רב מורה עכתי הצבור ולחמי' החצרים יכ' והכתי צה להשיב לשאלתיך על ראשון ראשון : צמחיה' השאלה הראשונה ששאלת לדעת קצרה הרמזים ז"ל (פרק ח' מהלכות שמיטה) צדון אונה שכתבתי לאונה שאללה מחזק' לנג' אס הקד' שלא כקדון והיא מרפוש או כקדון וכשרה . אומר אס לענין מנשה אלה שולל איך לרד' לחפש דעתו ז"ל שאף על פי שתייה דעתו ז"ל כתי הכראה מנעמו לשוט שדוק' קרבה שלא על הקד' כשנקמחה ראשונה לשלישית עם כל זה אין לני לעשות מנשה על פי צדרי הזה כיון שהגאונים ורוב הפוסקי' חולקים עליו . מור יורה דעה ק' ל"ט : גם כחפשו הונוגה לאיסור בכל המקומות שראינו . ואפילו צמחיה' שהחזיקוהו לרצ' ועוסים מנעמיה על פי כמו בכל מלכות המעצד ששמתי שיש להם קצבלה רב יע' רב קת' דברים שאין עוסים על פיזכמו צמחיה' הגר דמאלי' עלי ודיכס אחרים שאינם מענין שלפנינו ולכן אקרי צה גם צמחיה' המרפיות צמה שכתב' הר"ן בפרק י"א שכתבתי האונה לצד שכתבתי שהיא כשרה . ששמתי שיש להם קצבלה שאין לעשות בדבריו אלא שהיא מניפה כשנקמכו שם . והדין עומה כי כן כתבו שאר הפוסקים וקיומן כתב' לרד' שאלו הקרבה מן החוט שמנקרין ולפני' קרבה חזה ואם נקמכה שם האונה מרפוש כי אין האונות מניעות עד לשם חומר . ומן החוט ולחזן קרבה דופן או מלד' החז' ואם נקמכה שם כשרה שהדופן מנינה עליה . ובדון הזה שלפנינו לא ששמתי שיש להם קצבלה לעשות שלא כדעתו ז"ל אולי מפני שקצורים שאפילו לדעת הרמזים היא מרפוש . ומה שכתב' בנזן שנקמכה ראשונה לשלישית לאו דדוקא דבר הר"ן או שקצורים שאפילו שמה שכתב' הר"ן בפרק י"א מרדכי' מנעמיה ראשונה לשלישית הוא דדוקא עם כל זה ממה שכתב' בפרק י"א מרדכי' מנעמיה ראשונה לשלישית לדעתו ז"ל מחזק' לנג' כמו שאזכיר לפנים צמחיה' השם יח' . או שגם צה יש להם קצבלה לאיסור והאמיד לא הביד לי אס כלם כי גם הוא לא ידעה :

**כדל** הדבר צמחיה' מנשה לא כפאח כן ימדי וצדדי ראוי לאסור ולהעריך כיון שכתבתי מנעמיה כן ככתב' . האומס אס לדעת בוכחו לצד אלה שולל אומר כי כפי הכללי צדדי מה שכתב' הר"ן בנזן שנקמכה ראשונה לשלישית היא דדוקא ולדעתו שם בפרק ח' ומחזק' לנג' היא כשרה ואין לי שום ספק כלל . וראיה לזה היא שדך הר"ן על הרוב להביא לשון המנשה או הצמחיה צלי חוססת וגרשון כלל ואז קוצל לשוט כיכ פירוש' כמו שכתבתי לשון הגמרא עלמה : אומס כשהוא איו מציא לשון הגמרא או המנשה לצד אלא שמוסיק עליו צדדי דבריו דוקא ואם כן בכתב' שלשון הגמרא צמחיה' פיק' דמולין דף ויז' תרתי אורי דמולין להדי' לית להו צדיקתא והיא שלא כקדון ותר' ז"ל הוסיף בלשון יאמר בנזן שנקמכה ראשונה לשלישית צדדי דבריו דוקא ומה האופן לצד היא מרפוש לדעתו ז"ל . אומס אס נקמכה האונה לאורי שאללה ככל אופן שיהיה כשרה ואפילו מחזק' לנג' :

דף י"ט ע"ה ונמנעושות  
ס' ונכתבו דף י"ז  
וקאם פאם פיק דף ג' :

**שאלות ותשובות רבי ד"ר אבן חביב**

הוא לכנין פ"י זה באשר על עצמו עד ד"ק ש"ס חילוק בין המקום שקוראים למקום שאין קוראים שנקראים שקוראים לללי מנוסל חן - חכוכי' מנוסל דוקא ולא ללי כי אינו כן אלא שלפעמים קוראים אותו ללי . ועם כל זה כיון שלפעמים קוראים אותו מנוסל כשכרד מן המנוסל' הללי בכלל . זהו דברי ר' יאשיה ומהספרי ים לנו רחיה לזה ויצטלו אח הפסח שקרא לללי ציטור . ואם כן מי שכרד מן המנוסל כלשון חורה חקור צללי אף ע"פ שספי האומה צלטון (לח) מקרה הללי ללי כיא ללי אש וכו' אומים צמקום שאין קוראין לללי מנוסל ר"ל שאין קוראין כלל מנוסל אלא למנוסל צמים וכו' כאשר כתב זה ד"ק הרצ והיא מנוסל למענין צלטון . (צפרק ע' הלכות דברים) ואם אין דרכם וכו' אלא צלטון שכתבשל צמים וכתבלין וכו' מה שכתב צמים הוא למנוסל ללי ומימיש וכתבלין היא למנוסל שלוק ולא דעתי ומאין לקח הרב אלו הכתבלין כי מנוסל כזכר כי אש שלוק וצפרים שלוק כחלש המצרי' ז"ל כי ים ע' שאינו שריל שכתבשל יוהר מן הראוי כפירושם וקרי והרין לא רלה זה כמנוסל צפרים דף מ"ט צפר' המדר מן המנוסל ומשנה לאשונה ומה שאמר צמס ים אומים הוא צפרק כל הצפר : אלא שר"ל שלא כתבשל כל דבר אצל כתבלי' לא האחד צמס ומקום . והנראה שכונת הרצ לתח לנו בצול ידוע ומצוי' כי לא ידענו ומתי יקרא הצפר מנוסל יוהר מהראוי או מתי יקרא מנוסל פחות מהראוי לשיהיה סטורד מן המנוסל חקור או מחר צו כי לפי האומה הציטור וכלתי צטור הוא כפי טבע החכמים . לויא וכתבלין שכתבמחצלין הצפר כתבלין אז הוא אחר שכתב הצפר ההוא מנוסל כדבר . וכן המנוסל והמנוסל וכו' יושלמי צפרק המכר כדר או כצבע מן המליח וכו' כדר או כצבע מן הכצום וכו' זה המשל שסם הרב צאלו לא כמלא צמסנה ולא כמנחל כדמחמו מנוסל אצל כמלא צמסנה צפרק המכר (דף כ"א) משל אחר צמסי אלו הדברים וצמסי דברים אחרים והם הללי והשלוק . והחלוק שם לדעת הרב צפרים המנחה הוא שכשאר ודר מן המליח צמא הידיעה חיו חקור אלא צמליה הידוע והוא הרב . אומס כשאר מליח שאינו עומס צמא היא הידיעה הוא חקור צמל מליח שצמולים . וכן צמ' אחרים ולדעת אחרים והוא דעת הראשון אין החלוק הלי צמל אלא אם אומ' מליח ציד שהוא חומר מורה על מי שדרכו למלוח והוא הרב ואומס אם אומ' מלוח צמלי' שהוא פעול מורה על כל מי שהוא מלוח צפועל מכל איזה מין שיהיה . וכן צמ' אחרים החלוק הוא צין כשאר לשון סיורה על התחור כמו כצם צמסל לכשאר' לשון סיורה על הפועל כמו כצום ולדעת אחרים החלוק הוא צין כשאר אינו אובל לכשאר אינו עומס דכשאר אינו אובל מורה על על מי שדרכו ליאכל מלוח והוא הרב ואומס כשאר אינו עומס דזה כל איזה מליח שיהיה . וכן צמ' האחרים ואלו השני חלוקים אחרים הזכיר הראשון ז"ל בהצמחו פ"ט מ"ח קשה שר"מי ששמימי הרב החלוק שאומה המנחה וכתב משל אחר שלא מזכר שם וגם זה לא כתב צמל הר' נוסח' שסחכור צמסנה צמס ועלוק וללי ומליח כי אם צמ' מהם כמכר וצמלוח אם הי' משמימי ללי דוקא כי צמ' בה מנחה נאמר צמס ר' יהודה וליח הלכתא כותיה כאשר פסק הוא ז"ל חס' המנחה אצל צמלוק קשה למה לא חקק צו צמלוק החלוק שחלק צמולל וצמליח וכצם והיא היא השגת הראשון עליו ודברי צמל המגדול צום הם שצום צמליה מכיה כדרכו צממה ומקומו . כי ימיש דלח לעדן הלכה מפי מנחה זהו דוקא כע"ס צממח הפך והמנחה צמ' וכתבן אינו כן . גם הראיה האחרת שהציא היא שצום כמנוסל צדרי הרין ז"ל (דף כ"א) ושאר המנ' ז"ל שהם פירשו אותם הצמיות ע"פ המנחה המכר מלכד זה שהרצ ז"ל צמ' המנחה פ' הטורד מן המנוסל מנחה ג' פסק דלחן הלכה כרבי יהודה צללי מנוסל דשאר החלוקים שצממ' שסם קחם דהלכתא הו' . והנראה לעניות דעתי לומר שהרב ראה שאלו ההלוקים ששנה התחל צמלן הם כפי מנהג לשון ומקומו כדרך המנחה הראשונה והטורד מן המנוסל מחר צללי וצמלוק דכאחריה דהוא חמל לא קרו מנוסל לללי שלוק דכאחר צממח צממח צממח (דף ע"ט) ואחר שכתב הרב כולל כדרי' הלך אחר' לשון צמ' אלא אם כן היה כשיהיה חלוק צלטון צין כשאר צמא הידיעה (הנהגה ע"פן היא הידיעה פ"י המנחה צממח ג' צמ' הלעיל וסרין דף כ"א) צמלל ליענה הרב לכשא' צמל היא הידיעה שכתב ר"ה הדין ולא הולך הרב לכחצו אותו הדין הפרטי אומס לומר ומלוחה המנחה ר"ה חלוק צין הרב לדבר אחד לענין מי שאמר המלוח או צין יקח לדבר אחר לענין מי שאמר הכצום . ושם הנוסל צאלו השני' גם כן כמו צמולל להדיעה שם צמל ים לנו ללכה אחר מנחה הלשון זה להדיעה שלא כשצמס צום לומר שצמל השנים החלוק הוא צין כשאר צמא הידיעה לכשלא אחר צמא כיון שהחל הזכיר צום הוסיף ואמר שאינו כן אלא שאפילו שהזכיר החקור צמא הידיעה כגון שאמר המליח אם דרכם לקרות וכו' היא הוא חקור צמל המנוסל והיא אם מנחה לשון המקום שקוראים מליח לכל אלה שמהלוקים צין כשאר צמא הידיעה לכשאמר צמל היא הידיעה שפטיח שהדין הוא כמנהג לשון המקום וכן הדין כצום ולא חלק הרב צמלוק ע"פ דרך חלוק צמ' האחרים לומר אם דרך המקום לקרות שלוק לכל השלוקים היא הוא חקור צמל צמלוק של צמר כרא' דגם זה אינו לרדן אלא הכלל שכתב למורה . ושנים אחרים שכתב צפרט כראה שכתעם הוא מפי שראה הרב לשון משל צדריס המלכלים צמל אינו אופן שיאכלו צמלל והנה הם נאכלים צמלוק על ידי האור חמו המשל הראשון או צמלוק על ידי המלח חמו המשל השני . או צמלוק על ידי כבישה צמלוק חמו המשל הג' . ומאלו המשלם המללים כלמוד לכל שאר הפרטים .

דברה צמח מטה אלה צמח קסם • ופסק הדין טוא זה  
לדעת כל הפוסק' צ"י מולק כלל קצור' מה מטה קודם להכנסת כלה כיון  
רקודם לחית ולעבודה ולמקרא צגילה ודולה פומאם וכיר' ופסק  
ומילה • ולא מלינו דבר קודם לו בכל החורה כלה • ואפילו קצורת  
חיה מה פהיה אף על פי שאינו מה מטה קודם להכנסת כלה לדעת  
סומים ז"ל צפרק י"ד מהלטי' אצל והרבה מהפוסקים והעם שלהם הוא  
משום מה שאמר שלמה המלך ע"ה טוב ללכת אל בית אצל וכו' • ומ"ש ז"ל  
מעצירין את המה מלפני הכלה וכו' חיו קודם לזה כלל • דאף על גז דהאמת  
היא דמטה קצורת המה היא יותר גדולה מהכנסת הכלה מהעם הנזכר צטוב  
ללכת אל בית אצל ולכן קודמת לה • עם כל זה כבוד החיים קידם לכבוד  
המחים • ולכן כשפגעו המה והכלה זה עם זה בדרך אחד ויש אכלוסין ועם דב  
עם כל אחד ואחד הכלה וההולכי' עמה הלכי' צדק הדין וטעמי' המה  
ומצבים עם המה לדרך אחד כי צבאן לא נדחת המטי' ומשום ה' מהם ולענין  
הכבוד כבוד החיים קודם ולכן מעצירין את המה • וכן כתב הרמ"ם ז"ל בפרקים  
מהלכות אצל סם ח"ל מי פהיה לפניו מה וכלה מוכיח את הכלה ומה שפסק  
המה וכן הוא אמר לב חכמים צבית אצל וכו' מה וכלה שפגעו זה צמח צדק  
מעצירין את המה מלפני הכלה זה מה עוצרין מלפני המלך עד כאן לשוני וראינו  
ז"ל מומי' דחייא צמח' שמוחה פסק י"ב :

**ב** היו חצרות שצירושלם עושים חלו צצית האצל ולחו צצית המשטה : צית האצל וצצית המשטה צית המשטה קודם : שצצו הצן וליקוח עלמות שצצו הצן קודם : חסידים הראשונים היו וקדימיו צית האצל לכלם שחאמר טוב ללכת אל צית הצל מלכת אל צית משטה : ע"כ : הרי שהחסידים היו וקדימיו צית האצל וראוי לעשות מעשה כמותן : האמת שהרימזן ז"ל בספר חורח האדם יעו"ש : חלק על הרמזים ז"ל ואמר שהכנסת כלה קודמת לקצירת המזג ופירש בצריחא הזאת אחר שהכניסו הכלה לחופה ואחר שקצרו את המזג דחנמוצי אלציו קודמים לקטור צצית החתן : וכך חמלא ספרתו צצור יורה דעה : סימן שים : האומנם כלם מודים צנות ונורו דקודם להכנסת כלה מהענינים הזכרים וזה מסיק בחסודי השאלה השי"ת :

**ח ובענין** השאלה ה' ששאלה אם אמונת הגלגול הוא דבר הכרחי להאמין צו הכל' גם אם ווח' לדרוש צו דברים' דע כי צענומי עדיין לא זכיתי להכחם הזאת יען כי לא ניתן לידם רשות להצין זה ונלמו ויחלקר עליה חלל כשמה כן היא שלריך שיקבל אותה מרצ שקבל גסהו וצומן סזה (לשם) צארלוהינו לא היו כנולדי' חנשים כיכ שלמים זה' האומנם דדבר הזה הפרטי כבר ראינו וציינו צספרים ומלחי' כי חכמינו ז"ל אוחס שהיו אחרי חתימת החלמוד ימים רצים כחלקו לשני כחות: הכח האחת כח החוקרים צציקרי האמוסה כפי שכלם לדד ומחשקקים צצכמות החלכות' וצכלם של סלה קסה להאמין האמוסה האחת יען כי כפי השכל יש עליה קושיות סלה הש"נ שכלם ליצנס'.

[illegible]

**ש הלכות** נדרים פ"ט נדרים הלך אחר לשון וכו' אחר שפי' הרב  
צפרק טענר הנהלים שאפשר להכיר זהם כונת הטור לידע  
הדברי טעם אחר עליו או לא זה צ"ה היה להודיעו טעם והנהגת דרך  
הלשון שבו נשבע או אחר דע זה ולכן הקדים זה הכלל. ואח' כך פירש לנו  
קלם הדברים טעם לצלל הלשון יש ספק בהנחתו וזו היא כונת כל הפרק.  
ומ"ם וצאוחו הזמן, היה נראה לווד כיון הרב לדין אחד הזכר נצמח צ"ה  
הטור מן המצולל (דף י"ג) חכ"י הטור מן הירק נשאר שני טעם אחר צירקות  
הגנה ומוחר צירקות השדה ובצביעות אחר צירקות השדה ומוחר צירקות  
הגנה. מירושלם א"ר נדר בצביעות א"ר אסתר לווד נכחין לייק גנה דהא אין  
זרעין ולא מועים בצביעות אלא ודאי לירק השדה ששולל מאליו נכחין ש"כ  
ולרעה לזה הדין כחז הרב חלוק הזמן. זה נראה אלא שקשה לי שלא מילי  
שהעתיק הרב זה הדין גם נשאר לווד א"ר דרך אורח המוקדם צאוחו לשון נצמח  
זמן שקוראי' מוצלל וכו' משמע דעת הרב היא משום דרש"י נמוקם אחד  
בעלמל לפעמים ישח"י הלשון נצמן מהא"ס, כי"ל נדר או נשבע כ"י נפר'  
הטור מן המצולל (דף י"ט) וכיון הרב צ"ה הכילל לנצח ל"ו צ' דברים האחד  
הוא שלא נענה בכלל טעם נדרים הלך אחר לשון וכו' אחר שפי' הרב  
ללענין התיבה שטורה על קבלתו הנדר לא לענין פ"י נדר שאסר עליו זה שער  
סבב פירש הרב למעלה אחר קבלת הנדר והוא צ"ה פ"ה או נדרים מושג או  
ידוע נדרים או כו"י נדרים אלא פירש מ"ם נדרים הלך אחר לשון צ"ה א"ר

**דיו** ונקלה בני המקום קרים לו כך וכו' כלה מן השמן וכו' בריסא  
בפרק המכר (דף כ"ג) תחיל הנודר מן השמן כלאי וכו' וגם בזה נראה לי  
לעבור בלשון הרצ מעין העצרות שלמעלה מעט פהשמים הרב המשל בטיסא  
הרצוי ושם משל בטיסא אחר עליה דומה כפי הכניסה מפניסא המכרת ועצמנה  
פשהמים





**שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב**

הקדמים ומחירן • עיין :

**הנודר** מפירות הסנה וכו' צריחא צומקי הכי ופירי חסור בכל פירות  
הסנה ר"ל עד תצרי בין של סלין בין של סלר וזמתי צדיי  
וכי' ר"ל סקן ציה או צהי' ומסבים וגם צכאן סלסון האמיתי הוא ולא אור  
גדולי סנה ולא בוקי כל . וכן מלאחי צקפר סרז ומסודייקיס קלה . סכרד  
ומפירות הקין . צריחא צלסונה פרק קורס . והפעם כחזר עס צומרי עלפי  
מיט צמורא וסוד רחצן לקיטת פירות חאכים קרי קין עשוס דקוללים אורס  
ציד : הנודר מן הענבים וכו' מן סחוסים וכו' ועסכה פרק הסודר מן המוצגלי  
(דק נב) ומיט וחפילו חסרס הוא צעצודה איה פרי צחרס (דק קו) פלוגסס  
לחצי' ורנב וסרס חסרס ועצבי' אי צחר טעמא חולי' וסו מין צמיט  
או צחר טמא חולי' ופסק צרס דרנב טמא חולי' לו חספי' דחף חצי' עורס  
הכא דברדריס סלך חסר לסון צרי' אורס מימי סלין דין אורס : מן סחוסים  
ווסר כי' מן סחוסיות כי' גם זה עסכה צפרק סכר .  
(דק נב) וסולדק סרז להציא גם סלו עפרי טיט חסא  
חולק עליט וסורר לחסיר גם כיולס עסן ומעס דסס  
חולרסו קרדיי עלי' וליכס סלכס . מן היין עורס ססא

עד מוחר צירקה עדה • משנה כלשונת סם צמוקס  
הנז' גם העעס סכחז הרז כחוז סם • ופירש לנו הרז חגז סחורו העעס  
חורז על כלס וחין חורק כלל • זולתי סצמסנה סספ דין חורז והרז וון חכרסי  
ווח' צקפלומות וכבר כחזו הרז למועלה ולא קדרו צכללס כדרך סחנול ווסרי  
סליט דיווח לסס מעס סמעי חלו וספי סקן סס לווי ופעס סהיר דכריסין  
מעס דקפלומות חירס וין כריס'ס • ולפי סקסי ססחנול חצר כלס ציחר ועל  
כלס נקן מעס סהר סס לווי סקן הרז צפי סעסנה וקפלומות סס סכרסיס  
סכרין יסרלל כלולו גם לחלו יס סס לווי ולכן לא חלסי צסס • ולפי סלין  
זה ונחור צסחוסס לא קדרו הרז צכלל חלו : הטור וון סכסות וכו' עד  
לעצור • סכל וסכיות צלסונס קמוסס צפרק סנורז וון סירק וכר' (דף נס)  
וחין חורק כלל זולת סצמסנה דין סעיר קודס לרין סצית וסרז סר קורס דין  
סצית לו וספי סהור יורז מלי'לו כדי לסקוד ריר סצית קמוכין (חורז סעגית  
הא כני לסון סרונסיס וסלי ריר רעליית סחולל סלחי צבורות) וחעיפ סספסיס  
צדרגס מעעס סהור דומס לרי סצית וסעליית סעליית צכלל צית וחין צית צכלל  
ועליית וכן רז דרגס עס סעעי חור מרז לסקלי דני סצית • וסכר' לרי  
ופי' חק, סכיות סצית רלס לומר מעס סעסר חון וסחולל ופי'  
סחחולל חלפי' חור • ופי' עצורס עי חור • וסירי' • סררי' סכירי' וצרי'  
סעיר וכר' עד פחי' וסכין וסחר צחרי' פ'ק • גם צמוק' דכריס פ'צ : סנורז  
וון סני' וכר' עד על סמו צכיות פ' וועסר צסס • וס ציח' סרונצין סכלכות

פ' ח' זין הנודד : ופי' היונקות ומנוח ר"ל שהם גבורות ומאנקות והוא המעין שמדד עליו שהיה עולה על הדעת לוי' שאין המים גבורות למקום עולי' למקום יחד גבורות ומאנקות הודיענו שאינו כן שאף על פי שאין גולים עם מעט הדי' יונקות ומנושם ואקור ח"כ צהס' ופי' ח' ל"ל מהנמשכות הוא מוצא' וההשגה כאשר היא כחוצה צקפרים אינה מוצאת אללי' ואפילו לפי ההגהה שהגים זה צעל המבד' קשה כי מה לו להאצ"ד להודיענו זה' והיה ראוי לו לצעל המבדול לצאח לו כונת הרצ על פי הגהתו' ואם אוחה ההגהה היא אומית' ללע"ד שבוכה הרצ המע"ג להשיג על ההמ"צם שכתב זה הדיון בכל אי' זה מעין כי צבוא' לא החזר הדיון ההוא אלא צפרה ודוקא ההם איכה למינר דאקור אפי' צבועים הצבועים מעיקר הגהר כגון שהם יולאוח צהרים ומשי' דקים לן דכל מויתוח שצבועים צא" משרת וכן הדיון אם כדד מהמים הנמשכות וכל ג' ההנחות האחר' שצביע אוננם צאחר ההנחות אם המים גבורות מעיקר המעין או כהר שגדר עליו מי' יאחי' לנו דלוחה המים יונקי' מלוחה המעין ודוק' צבועות ההנה אחי' כיון שאנו דוחים צהס' שהם נמשכות מלוחה המעין אכל צבועות האחי' לנו' זה כל עיפ' לשון המעים ואפי' עיפ' מהו הדקדק שהלשון אומית

והנה פ' המעשר צהמה ולא אחי' לשם מעין המדד וליע' המדד מיוחדים וכו' וישבה כללונה פיד דנדר' ומינש הרצ אחיפ' שהם מופרש' וכו' לפי שיש צבוא' (דק'ל)

ומחזיקו צפי קיפ דומחני ולפי הלשון ה' הכירד מיוסצי היצעה אקור צירדי  
הים דוקי צאוחם יורדי הים שהולכים מעכו ליש שחרח ומוקס קרור והרי סם  
כיוסצי היצעה אוחם ומוי שדרבו למי צאחלע הים ושלפי הלשון האחר אינו  
כן אלא אפי צאוחם שדרכם למי צאחלע היה הכדול אפי וצכלל יוסצי יצעה  
הם דסופי ליצעה סלוק והיז פסק בה הלשון האחרון לחומר . גם צחלוק  
הא יס לנו לחפוש לענין הדין חומר אחר ואף על פי שלא כחצו הדז כחציה  
המז' זיל והיא שהטנד מיוירי הים אקור צכלל יורדי הים אפילו ההולכים  
מעכו ליש דגם הם צכלל יורדי הים ולא צכלל יוסצי יצעה :  
הטורד ומוצי חמה וכי' נוסחה כלסונה פרה כדריס והעטס אמרו בגמרא

ומדלל קאמער פון הרה"ק וכוונתו לאפשיק דינס וועגדיקס - דער וועקער הראש כר  
(אומר המגיד לךך להיות משפיר הראש כפי לשי הרמזים והמסנה) גם צ  
ועשה כלסונה צמקיה המזכר והעשם מפ' סס צפ"י ואם דרכן לקדוה וכו' ביאור מהרז :  
דבר משובתי שבת כר' גם צ ועשה כלסונה צמקוס המזכר ומה שכתב הרז שלא  
יבחוון זה חלל למי שמתנה עליו וכו' הוא ביאור מהרז וכיון לוור מה באמרו  
בגמ' על צ המשי והי' דחתי ציני ר"ל שהטורד כונתו למי שמתנה ושוש"זלב  
בצנח הא' דבר וכוונתי שבת חקור צישראל ובכוחיים ומוחר צנים אפילו מקיימי  
בזנה ומקום ראשי ראשי חיים מלוי צנח האחרון מוח' צבותים ראשי ראשי  
א עברי - ופי' חלל למי שמתנה עליו לפי זה ר"ל למי שר' ציני  
הוא מלוא ועשה למעניי כחיים שלדעתם חן מלוא עליה וישיה ח"ב חצת  
ומי שחלוא בערך הצנח הרא' למעניי גים שונתי שבת שחיים מלוי וחיצ  
מלוי בערך הצנח השניה למעניי כחיים שחיים שחלוי חיים עישים כללו חן  
לחיים מלוא כה צנח מוכרח למרש בלשון הרז כפי האמור צנום עם שגורח  
סוק כפי האמור ולכן היסור כ' שגורח גם לדעת הרז חרתי ציני שחא מלוא

הרב כי לא נאמר זה צבידור אלא מדידוקא וקלר צ כונהגו . וז נאמר דאפטר דקלר  
מעטס דקמץ על הכלל שכתב צראש הפרק במדים הלך ובי' ונאשרה דקרו  
קוועל דהלצא ומעלה מעומע דמונחם דרין תקום הוא כמו האלז לענין כדלים :  
**נדר** מן הגביה וכו' מעשה פס, הסדר מן האגרים אקיר פסם ובי'  
עד והסדר מן הדגן פסוק פרק הסדר מן הסנדל (דף כ"ב) מעשה  
וצריחא והלשון הזה נאמא בפסרים בחלוק' כי נקלח פסרים חלוקא חמים שאירי  
עומס כתובה בזה האופן חמין שאירי עומס מוחר צאפרי ומחר לבוס פמה והסדר  
וכו וצורב הפסרים כתוב בזה האופן חמים שאירי עומס ומחר צאפרי ואקור לבוס :  
פמה חמים שאירי עומס אקור זין צאפרי זין לבוס . והסדר ובי' והנראה שפעלי  
הגמרא הראשון היו בורקים ארחה ומפרי שקשה להם בגמרא השנייה לעם אנלי  
פרי פנעמי' הדין בנעמה חמין והייל לרצ לכלול הדינים המכרי בשני החלוקות  
בחלוקא אחד ויאמר פמה חמין שאירי עומס אקור פמה זין קמה זין פה זין  
לבוס . ומה שאמר בזה הגמרא ומחר לבוס פמה חף על פי שפרי האומה  
פי שאמר חמים שאירי עומס אקור לבוס ואומס וכן אמר הרב אקור פה זין חמים  
זין מנאפרי אפטר לומר פרייל שומע' לבוס ברבי' פמה אומה כיון שלא אקרי עליו אלא  
חמים ואח' לשון רבים . זה כיל' צפוי' הלשון כפי זאת הגמרא' אבל אינו אומה דזה הדין  
פרייה ומחר לבוס ברבי' פמה אחד לא מכרי בנעמה ולא צבידור' לכן נראה  
דגמיר' השנייה היא האומה והנה יס' זה הי' חלוקות הדין הסדר מן הסמין  
וכו' שנייה פמה חמין שאירי עומס פמקס פמה שאירי עומס כר' ר' חמים שאירי עומס  
ס' חמין חמין שאירי עומס והנה החלוק' הדין היא בנעמה כלפונה רבי' חלוקות המאחרות  
הנעמכות הן צבידורא כלפונה מנאפרי והכר' דמזה כתב הרב חלוקה פמה חמין צפ' פ  
שהחמין החלוקי צ' כאש' מן כתובה בנעמה וצבידור' אומס החלוקה הדין  
שכתב הרב לא נאמא בנעמה ולא צבידורא ולא בנעמה והנראה שלמדה הרב  
ממא' דקאמר צהדיד צבידורא חמין שאירי עומס דאקור לבוס . ולבוס חמים  
מנאפרי גם מנאפריים אקורי' דיל' בחר עומא הוא דכיון דחמין בלשון רבי' קאמר  
המנע דכל זמן שהן רבים אקורי' עליו והיינו זין חמים זין מנאפריים . והו'  
דאמר כמי' צבידורא ומחר צפ' ומנאפרי דוקא צפ' ומפרי פמה מדידוקא ונעמה  
הן אחי לא כשהם רבים וכמהצביר זה הדין צראפונה ומפרי פמה חלוקה האקורי'  
הסדר מן הדגן ובי' מחלוקה בנעמה פרק הסדר מן הירק (דף כ"ה) ופסק כחבמים :  
**הנדר** מן הירק ומחר צדלועים . בנעמה רפ' הסדר מן הירק (דף כ"ה)  
ואף על גב' דהנדר צליחא עיליה וצביר פסק הרב כרצי עקדי' דכל  
מיד' דמנאפרי צליחא עליה מיריה הוי כנאפרי לא הוי הלכחא מעומס דלדועים חמים  
ככללי' פסם ירק וצאח אפילו רבי' עקיד' מורה וכדאיתא בנעמה . וליע' למה לא  
כתב הרב הדין כשאנו ירק המנאפרי בקדירה אקור עליו דכאפ' פליגי רבין ור' עקיבא  
כמפורש בנאפרי אי שרי צדלועי' כרבין או אקור .

**הגורר** זכרסי וכו' זמסנה פרק הסודר מן המוצטל (דף י"ב) וכחז הרב בשירוש המסנה וזכרסי כחסי וקפלטוני מס הכחסי שזאחן יסי עד כאן . ונרלה שחלוק זכירסי זראשס אס הוא גדול וליס להס כי אס פיראס לזר קיפלטו נזרז מלשון קיפלי זלשון יון שדורס לוואר הולאס . הסודר מן הכחז אפור זמסיס כ' מוסה סיף פירק הסודר מן המוצטל .

**הנדר** מן הכרזו אקור באספרגוס ופי' הרצ צמחתי אספרגוס דוהל לומר הונים שטולקים צהם הירקות וכד' ולא פי' כן שאר המפרשי' ז"ל ולריד' המעיין בלשון הרצ לראות שלפעמים טוסק הדין צ"י החלוקות צמחל הסדר ומה מותר צזה וכופל גם בחלוקה ההפכית ואומר צה גם כן מותר או אקור ולפצווי' אינו לווי' כי אם הדין בחלוק' הראשוני הסדר צזה מותר צזה ובשהוא צהפך לא פסק אם מותר או אקור והנראה שגם בחלוקה האחרת הדין הוא שמוותר ובשלל' הוצירו הרצ הוא מפני שהדבר פשוט מה דוקא בשוסק הסר שאומר שהיודר ומה מותר צזה אוננס כשפוסק איסור כגון שאומר הסדר ומה אקור צזה נראה שהדוקא הוא ובחלוקה ההפכית מותר והשל' כל זה י"ש נראה לזה שערב כחז' למטה הסדר מן הדיינים אקור וצמחה של גריס' וצמי שער מן המעקה של גריס' אם יהיה מותר או אקור בגריס' לא פי' לכו הרצ דבר והדין הוא שמוותר וכן הוא צמחתי כדריא :

**הנודר** מן הרינוט וכו' צריחא פסק המודר מן הנונושל (דף כג) המודר וכן הרינוט מותר בקיפה כו' ופי' הרצ צמי' העוסנה קימה תכלין ולא פיר' כן שאר הנופי' עיין • והדן לכלם אחת :

**הגורר** מן הבריים וכו' (דף נב) ומשה סוף פרק הכורר מן המזבש  
וכבר כתבתי למעלה שצונחנה כאשר צדיח הדין גושא השפני  
ואם שהגורר מן המוקפה מותר בגריסין וליעז למה לא כתבו הדין והכראה  
לומר הוא שגראה לו לרב שהדין פשוט ולא יעשה צו האדם דודאי הגורר  
מן המוקפה מותר בגריסין דאם היחה דעתו לאסור גם הגריסין הייל לידור מהגריסין  
והיה אסור בכל :

**הגורר** מפירות הארץ וכו' גריסא פרי כבוד מן היקן (דף נה)  
 חפילו אקור צפירות הארץ כחצ הרמז פרי העץ ופרי האדמה  
 וכן רמזי שכתב רב אחי ויש ספק אם הרין הוא כן לדעת הרב שכתב  
 כחצ כן ופרי שהיה גורס אקור ככל פירות הארץ ודייק מלה כל אחס  
 סרצ שלא כחצ כל אפשר שאינו אקור צפירות האילן והמחזק הוא כדן בחלוקי  
 ססרית ונותר צכמהין ופעריות . והנראה שאין לנו לקים חלוק צה צין הרב  
 לעשר הרבני שכתב כן . ובפרט על פי הרין שפסק הרמזים זיל צפיק  
 פוערי מה צברות צירק על פירות האילן צפ האדמה ילא על פירות האדמי  
 צורה פי העץ לא ילא . וזו היא הגריס הממלא צפרי הרב חף על פי שיש לדן  
 עלי צמקו עס כל יא כן היא הממלא . אם כן נמשע דככל פירות  
 הארץ פירות האילן לדעת הרב :

**ואם** חמד גידולי קרקע וכו' כן הוא השלשון האמיתי וליג כל דאין החלוקה  
בלשון מעמסם כל אלה מעמסם פירוח או גידולי וועט אף על פי  
באין דחקי וכו' בא לכוון ולמסקן קוטי שיש דגנרז הסכרי' הזכירו בגמרא



**שאדות ותשובות רבי דוד אבן חביב**

**תשובה** כבר נדע מחלוקת רב ושמואל צביטין פרי שני [דף י"ח יצמות

**תיב 3 :** ותיאומה ומדין לגבי רב אהרן ומשנת כתיבתה הנבט ושמואל  
 אהרן ומשנת כתיבה וכלם ומציא תחילה כותיה דרב ותכניה כותיה דשמואל וכפי  
 ההנחה והפוסקים כחוב צדוק הספרים בצפון הקסובא צמודה והלכתה משנת כתיבה  
 ובמיעוטא אינו כתוב פסק הלכה כלל ובמיעוטא דמיעוטא כתוב והלכתה משנת  
 כתיבה אינו כתוב הניקא ודאי אינו עקר כאשר כתב צל קמחי (בהלכות מילין  
 סי' כ' דף ק"ל ע"א) שם רבי פריד דוס ומייחיה לה צביס ר"י וצטט הירושלמי  
 פירא המולד דף ו' ע"ב ומה שכתב המחבר הזה צטט ר"י חלפס הוא פירא  
 דרבינו דף תתקס"א ועיי' החס צדקין והרמזים פירא י"א הלכות גירושין  
 והרז בר שטת קמחי רמ"ז והעור אכן העיר קמחי (ג) ובספרו של הרמ"ק ז"ל לא  
 היה כתוב והלכתה משנת כתיבה ולפי' לא הציא כי אם תחילה כותיה דשמואל  
 ובספר כותיה ו' והרמז ז"ל תמה עליו בפסקיו ח"ל ודבריו תמוהי' למה שסך  
 ההלכה בשמואל הא קמ"ל הלכתה כרז צדקורי ועוד דרב פפא ורז הוי צריה  
 דרב יהושע דליתן אימורא נחתי עבדי כרז ויש כפרי' שבי' צהן והלכתה משנת כתיבה  
 ומשנת רמ"ק אינו גורס אחרת אחרת שלא כתב בהלכותיו ובכל אשכנז ולרפת  
 נהגו משנת כתיבה כרז עכ"ל ומה שיראה לשון תמי' והבג"ה המיימורא  
 [פרק י"א מהלכות גירושין] ילמוד שבי' דברים זה שכתב הרמ"ש ו' הא' שמויה  
 הרמ"ש כנגד הרמ"ק אינה תמימה כי גם שלא יהיה כתוב צפירו והלכתה משנת  
 כתיבה פסק בשמואל מכה הירושלמי בפרק חמולין שפסקו כן צפ"י וכפי ההנחה  
 גם שם לא היה לר"ד לפסקו כן צפירוש שכתב הכלל שיש לנו רב ורבי יוחנן  
 הלכה כרבי יוחנן היינו פוסקים כן דרבי יוחנן אחי בשמואל ופליגי על רב רבי  
 תמימה רב ורבי תמימה הלכה כרז וכל שכן דלכמה כרבי יוחנן לגבי  
 דרבי תמימה ו' הרי כראה כפי אלו הכללים והלכתה בשמואל אינו עדיפה  
 ממה שפירוש ו' ואולי שהולכו לכך משום דרבי רבי יוחנן  
 שחידה לגבי חרי דמאי דקאמר שמואל ללו הלכתה לגבי רב וישארו רב ורבי  
 תמימה כנגד רבי יוחנן ו' ואף על גב דבכל חד וחד מתיריהו היכא דפליגי על  
 רבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן היכא דפליגי תמיהו עליה הוי יחיד לגבי רבי  
 וילאו הלכתה כותיה ומיה פסקי הלכה כותיה צפ"י עוד דרב שבי' יש ללמוד  
 ומדברי הרבנים האלו צל קמחי ובעל הבג"ה והוא דמאי דכתב הרמ"ש ובכל  
 אשכנז ולרפת נהגו משנת כתיבה לא מכה דרבי לרעתם נהגו כן אלא מתורת  
 צמודה ו' ואולי שצמיו צל קמחי לא היו נוהגים כן כלל הדבר שבי' גרסה  
 דרב פרי הגמ' הישנים ההלכה היא משנת כתיבה וכן הוא כפי הירושלמי והרמ"ק  
 צל פסק צצ"פ והרמזים גם כן צפ"י מה' גירושין והרמז ז"ל לא השג"י גם  
 צל קמחי ובעל ההנחה כתב למע' גם צל קמחי המדושים הרמזים והרמז  
 הרמזים כן כתב צפ"י ודברי הרמזין לא רחיתי ודעתו עומדת דרם הוא קורב  
 כבצרתם שאל"כ היו הם ומצי' דבריו גם צל קמחי אורחות חיים הציא קצת  
 הרמ"ק לדבר ולפי זה הדין פשוט צדוק שלפנינו ועל פי זה קצת הרבנים האלו  
 ולפסקי' ובפרט צמלח דרבנן האומנם לפי המנהג שכתב הרמ"ש הלכה למע' צפ"י  
 ומשנת כתיבה למע' צדוק שלפנינו וזה כראה לומר שרביה למע' משנת  
 צמון הגירושין ולא יפסקי צמנה משנת כתיבה זה צמון משלם הגירושין הוא  
 כמנהג משנת כתיבה שם כראה הנבט או כקרב קודם אחרת צמון או אפילו שהיה  
 קיים אז אם היה הנבט צריה ונאמר או כקרב קודם שמתחור ומעלנו אינה  
 צמודה כמצי' צפ"י כל הפוסקי' וכתב הרמזים בפרק ט' [הלכות גירושין]  
 עייקרו צמודה הוא בכתובות פירא הכותב [דף פ"ו:] ואם כן לפי זה  
 משנת צמון הגירושין היא כמו משנת כתיבה ועוד יתקיי' זה מלשון הרמזים ז"ל  
 שכתב צפ"י צמנה וקודם זה ה' ח"ל הלכה החולה הגירושין צמון זה צמנה לא  
 הגיע גמ' ליה צמנה גירושין אלא צמנה פקודן עד חמון שקבע וכו' עכ"ל  
 ואם הגיע ליה צמנה פקודן אין כאן כתיבה כלל דמ"ל שהיה צידה צפ"י  
 או שהיה ציד שלישי ועוד כראה שיש לקיים זה הדין מלד אחר והוא שודאי  
 אלא יתייחד הצעל עם האשה אחר כתיבת גמ' כזה צידה קודם חמון  
 שדין זה הנבט יהיה כדן גמ' ישן והוא הנבט שנתחד הצעל עם האשה צדן  
 כתיבה כתיבה ולא כדן מי שנתחד עם גרושתו וזה אין לר"ד לרמיה כי  
 השכל גורס כך וכן צל קמחי חפס זה כדבר פשוט צדן דומה לזה שכתב  
 שם (אכן העיר אחר הכי צפ"י קמחי): ח"ל לפיכך שבי' מרע שכתב גמ'  
 לאשמו ומעכו אם ומי לא יתייחד עמה וכו' שם אין גמ' עד שנת מיתה  
 הרי הוא גמ' ישן ואם חל מיד הרי הוא ככל אדם המתחד עם גרושתו  
 שרבי' וממנו גמ' שמה צל לשם קידושין עכ"ל הרי מוזכר ומה שדין זה  
 הנבט לענין היחוד הוא כדן גמ' ישן ולא כדן המתחד עם גרושתו וכבר  
 כתבתי צפ"י כל הפוסקים וגם הוא צל קמחי העור שכתבתי ששלחתי החר האשה  
 לשון יש קולא יוחר צמודה הצעל צדן כתיבה לכתיה ומצינו עם גירושין דבגמ'  
 לשון לא מתגרש לכתמה ואם כתבתי חפס לכתמה לא אם כשאלה לא חל  
 כשמתן הצעל הנבט ציד שליח מתחלה ואחר כך מתחד וכתבתי על ידי השלים  
 כאשר כתב הרב רבינו אשר בפרק הורק: מכה רחיצה צמון הרמיה והעמיקו  
 צל קמחי אכן העיר קמחי קמחי וקמחי: אומנם צמודה עם גרושתו צד"י  
 היא ספק מקורש' ולרבי גמ' שבי' מתקן ואם כשאלה צל גמ' ז' הלא ואם  
 הוא מדלורית או מדרבנא כרז הארבו המוסקים צמון ולפי שאלתי מהצדן שלפנינו  
 ולא אחרך להציא דבריהם וכתבתי וזלמי דבר הרב רבינו משה צר מיימור  
 ז"ל יען שר"ך עיין להשיג צמנה צמנה ו' ואומר שבי' לשון זכרנו לצרכה  
 שכתב הוא מדרבנן שכתב שם (צפ"י מהלכי אישות) ח"ל המקדש צמנה צמון של  
 דברי סופרים או צמנה שם שם פקודי חורה וכו' ואם לא ראה לכנס  
 לריכה גמ' וממנו מדרבי סופרים וכן דין כל קידושין ספק וכו' עכ"ל וכבר  
 האריך הרמ"ק ז"ל בתשובותיו (שם קמחי:) לצד שזו היא דעת הרמזים  
 שיש חוק לרעתו צדן דין ספק קידושין שכתב בפרק המתיר לר"ן ספק גירושין  
 שכתב

**ראיתי** דברי החכם השלם כוה"מ שמואל הלוי י"א שכחז על דבר הלכה למעשה אירע שם צמלים מקום ומושבנו בקהל קודש מהמערביים זה ימים רבים היו עוליינים ומתפללים ציית אחד לעולם ועתה מקרוב צטנו אותו הצניע ורלו לקבוע הפלגה עם חושגי הארץ צביה הידועה להם צלומים אין זה כי אם צית חלקים והקהל הקדוש ילוי והמקשנים ונעכרים צהם ומוחים צידם לקבוצ שובר צקר השאלה והחכם השלם המכר ילוי פסק שהדין עם הקיק מהחושבים יכיו וזכר כל אזהרם הרהיזות הכחוצות בפסק דינו :

## והאמת

וזה שכתב צביאור דברי החוספו והריש' ז"ל : גם כלל דבריו והפסק  
דין שהיה ונחמל פלפולו היה נראה שהוא דבר שהשכל גוזר עליו וגם חזק  
פטר קטור המעשה צפאלה צנורס חזק דבריו היה נראה צנעני שגור דין וזהו  
מה שהעלה הוא לבצוק וצפרע על פי ההרגל והמהגב שנחגדלנו עליו ומועש' בכל  
יום צמכרת חזקת ומקומות ציה ח'ש לבצור ודברי הפובקיס ז"ל כאשר כתב הוא  
בעלמו צבוק וכל טענותיו מה הלך ערבים וחד ויש לו שבר טוב צעמולו האומנם  
להורות למעשה שצני ומועני צלשון הרשצ"א ז"ל שהציו והעזרת אשר ערר להיום  
חזרו אל כוחו כי בראשו שפשוטו רחיק מאל ודבריו הלך אל דרך החרית ומוכח  
פלפולו רלה לעלות דמאי דכח הרשצ"א הוא לפי הקס"ד וזה אורח אלהים עמו  
לפי האמת וצומחלה וכו' נראה צנעני דלי אשר לוורן ח'ש שכל פלפוליו שם  
צמייס על יקוד שמה שכתב הרשצ"א ז"ל וי"ל משום דליכא למיור שאני  
יושלים דלא נחמלקה כלל מועולס וכעין וקדש לרבי יהוד' שרלה לומר וכעין  
שאל נחמלק וקדש לרבי יהודה וכן נראה פשט הלשון צלחא ח'ש אי אפשר  
לומר כן צמייס פייס ג'ש כן נראה לרבי יהודה וקדש לא נחמלק וירושלים  
נחמלקה ד'ש לא כן למה חלק בין וקדש לירושלים ואין ליחם קצרה כזו למקשה  
כי היא טענה גדולה ולא נמלאת צדדי שום הכוונת אחרת ולפי מה שרלה גם  
הוא להוכיח מלכת השמועה דהשחר לא סליק אדעתין כלל נחמלקה ירושלים  
לא אפילו לדעת רבי יהודה אם כן למה חפס צמושלים הרשצ"א ז"ל צמוקדש שאל  
נחמלק טפי מירושלים והלא שקוליס הם צמלוק או צמלי לרעת כיצע וגם הוא  
קיים זה מועולס קצרה גם מה שכתב כ"ח דכן הוא דעת החוספ' צמחילה א"י כן  
אלא אדרבי צהפך דכל דבריהם שם צמייס על יקוד דלציצא דכ"ע נחמלקה  
ירושלים דלי קצרי דלא נחמלקה ח'ש וי"ל קדוש רבה או קדוש זוטא ח'ש של חול  
שאל נחמלק לאו ארץ אחת ח' קרי' ציה אשר לפי זה יש לנו לוור דקצרה  
הרשצ"א ז"ל היא כדעת רש"י דליכא חלוק צעמייסו דהכי חנאי בין הקס"ד  
למקשה דפליגי אי נחמלקה ירושלים או לא ודאי דכח וכעין וקדש לרבי יהודה  
לפי שהיו דמיון והשפלה צמלי חלוק חלל לומר דש טעם פירי לחלק בין ירושלים  
לבין וקדש לצי ולעולס לא קיי' לרבי שמואל צר נחמיי כמו שיש טעם לחלק  
בין וקדש לצי לדעת רבי יהודה לפי הקס"ד דמוקדש וקדש קאמר לאחוריו עליה  
דלי לא היה טעמא לחלק אדרבה הוא קיי' ומהו העטם לחלק לא פירש לנו  
הרשצ"א אל חפס צמושלים דליכא טעמא לחלק בין וקדש לצי לדעת ר' יהודה  
כיון דחקשו מינה צפטיטות לרבי שמואל צר נחמיי והיה כמי דליכא טעמא  
לחלק בין ירושלים לצי לדעת ח'ק אל נחמלקה ומושלים וזה היה של יחיד בראשונה ולדעת  
הסלוק הוא שירושלים לא נחמלקה מועולס וזה היה של יחיד בראשונה עס כל זה יש טעם בין  
לרבי יהודה ח'ק על פי ששכיהם היו של יחיד בראשונה עס כל זה יש טעם בין  
לנעמא דכח צמיי צלחן ואל אשר לו הצית פרע להקדש דרוקא קדש דצית  
המוקדש לא קדש דצית כנסיות כדכחצו החוספ' ציומא לפי הקס"ד בין לנעמא  
דכחצו ציומא דכשקנה דוד את הגורן ומלרכי גבה הכסף וכל שצט ושצט ו'ש  
כן חע"ג דנחמלק כיון שגבה הכסף וכל ישראל ה"ל כלנו לא נחמלק זהו פירוש  
דבריו ז"ל כפי הכר' צלחא ו'ש כן לא נעל דלת צפ' מה שהציצ החכם י"א  
בצ"חן הקוש"א שהקשה אשר ומה או אשר דמאי דכח הרשצ"א ז"ל הוא לפי  
הקס"ד לא כפי האמת ומי שנחמל כן אלל דרואי להלכתא אחרת ומועשה ומה  
שכתב החכם י"א דמוקשה זה טענה הוא וכו' אחר הדבר שכן כתבו החוספות  
אלל לדעת הרשצ"א כיון שהחמלוד קבל הקוש"א וחרן נראה דבריו חמת  
ומה שהציצ הוא כנגד זה דלא חרן הכי חלל מ'שם דצלחו הכי צני למיור דרבי  
יהודה כח'ק גם זה ראי' שכתב הר"א ש צמושלותיו ולא מוכרעה דס"ל להרשצ"א  
ז"ל דכיון דליכא טעמא צמייס צעלמה לחרן הכי ודאי לא חיריו הכי חלל משום  
דמועשה להו דמאי דס"ד דמוקשה קושטא הוא ו'ש כן הויא הלכתא וכן כתב  
הרשצ"א צפירש צמיי שאלה וז"ל שם אלל  
ציה של כרכים שגאים שם חכמים ככרים דעלמא  
אי אפשר למוכרם לעולם מפני שיד הכל שזה זה  
וחאפילו דמוקים יש להם חלק זה ואין הקהל  
יכולים למוכר מה שהוא של רבים שאינו מכלל  
קהלם ע"כ : הרי נראה מוצור מכלל צהפך מה  
שכתב החכם י"א ולדעת הרשצ"א ז"ל ככה היא  
ג"כ דעת הרמב"ם ז"ל ועל פיהם ראי' להורות  
ולעשות מעשה האומנם צדון שלפירי כיון  
שקיק ומועצ"י שקהן עד עתה הרי אבדו וכותם  
וקטו ומקומות צית הכנסת הק"ק המועצ"רים  
דרכי שלום כאשר יכלל זה מוצר ומהחשבה  
המכור והיא ס' חק"ג : (ח"ה ר"ה)

**שאלה**

לחצר זמן כבון האחר לה ולחצתהגשי צו עד זמן פלוגי מחיה זה זמנה הלי יום לבשוליה . אם מיום הכתיבה ולפי זה אם הזמן שקבע לה לבדושה על ידי אורה הגע היה יותר מלי יום תוכל להשכא מיד ציום שיגיע הימן או מיום זמן הגירושין ולכיה להמחין לי יום אחר כך .



שכחתי הרב (צפיר עשירי תשנ"ד) חלל שלעיד ליע עיני זמם צניאוד דברי הרב שכתב צפ"י חקירי ציאה פרק חמשה עשר • חלל ג' מנחמים הם וכו' ומנחם קמק זה ספק ומסקנ עמוד הנא על האשקה שכתבדקשה ספק קירושין או נהגשה נהגשין וכו' וכו' וכו' • הרב שפסוק הרב כנאן ספק קדושין לאפק נהגשין • עוד יש לשון אחד ומנחם זל • כולל צדיקין האלו וזהו מנחם וזה (בסוף פרק תשיעי) ורמזיה להעתיקו פה לפי שהוא פתח להבין סוכה הרב ככל אלו הדברים בצפירים שלטו הוא נענוח חיל כפי הספר המונה • ודבר ידוע שכל אלו הפומחות וכו' וכו' וכו' • שכן מנחם ספק הרי הן של דבריהם ואין עומא וכן המורה חלל מי שנטעמא עומא ודאי חלל כל הספקות צין נענומאות צין צמאכלות אקודות צין נעירות ונצחות אין חייצ' עליהם חלל מדברי קופרים כמו שציארו בהלכות חקירי ציאה ונכמה מקוונות • ואף על פי כן דבר שחייצ' על דיוטו כרת ספיקו אקור מן המורה שהרי העושה אורו חייצ' אשם תלוי כמו צניאודו בהלכות שגגות: עד כאן לשוני: כלל הדבר שיש מומא יסיר לעיני הסר האשקה לשוק צייאוד עם גרושמו וצייאוד עם אשמו צין כתיבה הנג נכתיב: שהמתיחד עם גרושמו לריכה נג שני מספק ואם נשאל בלא נג חלל לפחות מדרכין • אומנם המתיחד צין כתיבה נכתיב דוקא לכתיב לא תתגרש צו ואם הנצל לפיכך דארי לעשות צלופן סיהן לה נג אחר • אומנם אם לא יהיה אשך נשאל צו לכהחליל וסיהר מומא שיש זה הוא שלא תשאל לכהחליל חלל אם נשאל חלל זה כשכתבדקשה עיי שלים כמנחם למעלה • והיה כלעיד שהכותן נג לחשמו על תחיל בלא מעכשו ונחיתור עומא קודם שנתקיים הכחיל או שכתן לה נג ואחר לה שלא תתגרש צו עד זמן פלוי ונחיתור עומא קודם אורו הזמן שצין זה הנג הוא כדין נג ישן שכתן על ידי שליח הנז' למעלה שכתבדקשה לא תשאל צו לדעת הרמיה כי כן נראה מהעומא שכת' הוא זיל לאורו החלוק אשך כתבדקשה זיל צמקום הנז' יענין שם • חלל שרמיה לנצל המורים שלי כתב כן צפ"י הנז' דייטו קינן קומי • גם זה לא חלליך ולא צניאוד כצרת הרמיהם זיל צמקום שכתב זה פיה מהלכותיו שהיה לעיני סיחוד נג על תחיל בלא מעכשו נג על תחיל כמנכשו • ובציהים מסק שהיה ספק מנורשת כי לפי האומא נר קצרה זמם נג על תחיל בלא מעכשו שהיה ספק מנורשת כי לפי קוביה הנמאל צפרא מי שחשו (דף נז) על הצריחא שאמרה קרי זה גיעך על מנח שאמנור מנכנר פנין שלש' יום נראה שדיט כדין נג ישן וכל זה לא חלליך יען שאינן מענין • ולדברי הכל יש קולא רבה יסיר צייאוד צמ • שלפניו קודם זמן הגירושין לעיני היתר האשקה וצייאוד אחר הגע שכתבדקשה צו מכל וכל • וכי היכי דלענין סר האשקה לשוק דין זה הגע כדן סנכסח עס האשקה צין כתיבה נכתיב ולא כדן הגע שכתבדקשה עומא אחר כתיבה • הכי נמי לענין מנין ה' יום יהיה דיט כדן נג שלא כתן עדיין ציד האשקה ולא כדן נג שכבר נתן צידה דאי לא היל לכוזיה תרתי קולי דקסחן: הרי שחללו האדרי נראה שצריכה למנות ה' יום משעת זמן גמר הגירושין למאן דאמר דמנין משעת כתיבה ולא משעת כתיבה • ועכ"ז נראה לעיני להורות לשואל הלאה למעשה נאשקה שסיהר עבונה צ' שנים אחר כתיבה הגע לידה סכך האריך לה הנצל זמן הגירושין שלא היתה לריכה למנות עוד החששים יום ושיכולה להשאל ציום משלום הזמן והרמיה שיש לי זה ועליה סמכתי להסיר אפילו כפי המנחם שכתבדקשה היה שכיון שאין חשש צמם כס שומא נחיתור עומא וכדאמר צממא נג שכתבדקשה זמן הכתיבה לזמן הכתיבה ולגמ יען לא חיישין שסיר לא נחיתור עומא מן הראייה חללי צדיע למנות משעת כתיבה ולא משעת כתיבה וקצרת רב הצריחא דתחיל כותיה דאמר משעת כתיבה דוקא חלל ומנחם שלא יאמר על צ' נשים צמל א' וז' אקורה וז' מותרת כדאמר צממא צממא (ביעין י"ח) חיל אחרת מאמיתו וכו' לגמ רב אחר משעת כתיבה ושמואל אחר משעת כתיבה • מחקיף לה רב נתן צר הושיע לנשואל יאמר שני נשים צמל א' וז' אקורה וז' מותרת • חיל אב"י ז' זמן גיעה מוכיח עליה וז' זמן גיעה מוכיח עליה • תחיל כותיה דרב וכו' תחיל כותיה דשמואל וכו' וכתבו בחוספות צפ"י לעומא דההוא צריחא דתחיל כותיה דרב הוא מנחם שלא יאמר צ' נשים צמל א' וכו' עכ"ז • הרי מנחם דעומא דרב והגירושין דתחיל כותיה הוא מנחם שומא יאמר וכו' ואי לאו האי עומא כולי עלמא הו מורי דהראוי היה למנות משעת כתיבה ולא משעת כתיבה כיון דלא נחיתור עומא • ובכדן דידן ליכא האי ששש כלל • וליכא למנור מירי דדוקא זמן כתיבה הגע לא ידעי אינשי וקצרי שציום הכתיבה נכתב ואחר למירי וז' אקורה וז' מותרת חלל כשהכתיבה והכתיבה לצי נשים ז' והאי כתבדקשה לשעמה והאחרת לאמר זמן ליכא למנות מירי ומאן דהוי קצד דשתיין כתבדקשה לשעמה יס לשתיין יס למנות משעת הכתיבה • וליכא למנור דאף על צ' דליכא עומא למנור כיון דליכא שום חשש טעמא מירי לית לא לתפלל בזה וכיון דזמן משלום הגירושין הוא כמו שעת כתיבה מהעומא הכתובים הכתובים חלל לנעמי ה' יום משעת משלום הגירושין • חל ליכא למנור דכיון דליכא חשש למנעמי זה כלל לית לן למנור בזה דאי בזירה לגזיר ותוריהו גזירות סו על מנחם דרבנן דהיא המנחם ה' יום ועוד רחיה לדרב מה שכתבו הסופקות צפרק החולץ ענה ההוא דאמר צממא (דף מ"א) חס רבנן צממה שחלל לה אחין צמק שלשם וכו' • אי השלשם חדשים שאמר משעת נחתה הנצל ולא משעת חלילה היצם וקאשו חס ומאי שאל מנחם דרב אחר משעת כתיבה וכו' ועכ"ז אחר רבא קיי וכו' וכתבו ענה החוספות חיל מלי שאל מנחם דרב אחר משעת כתיבה חלל על צ' דדאי לא צא עליה משעת כתיבה דאם כן לא היה מותרת נג זה דהיל נג ישן וסעמא מפירש צפ"י דביעין (י"ח) שלא יאמר שתי נשים • צמל א' וז' אקורה וז' מותרת שהעולם קצרים שכתבדקשה שנים סיהר סמוך נכתיב וצאל להסיר חוק ג' • והכא צ' חלילה נמי יסצרו ששתיין סמוך למנחם חלל וצאל להסיר חוק ג' • ומנחם וכו' הרי שכתבדקשה זיל לר לעממי נחלולא למח קצרה נאשקה שהקשם מלי שאל דאי לא ליכא

קושטא: וכראה דמקום הכי נמי שטו הם זיל בהחולץ צפירוש דהיה דיעין צפ"י דברים מפרשי האחד הוא שרשי פירש צמל א' כמו צמל אחד חלל שם צ' נשים צמל א' של אדם א' שפירש לים ומנחם צ' גיעין לצי נשים צ' צים חלל שם קדם לזה כתיבתו חדש ולשמואל ז' חשאל לסקו צ' חששים וז' לסקו ג' ויתמנה צ' אדם שאלו שכתבדקשה צים חסד עד כאן לשוני: סרי שכתב צמל צמל א' של אדם א' וכו' חלל א' ונעלי החוספות וכו' וכו' וכו' כפשוטו צמל אחד • כי צמלילה חלל שיהיו צ' חלולות וצ' חלולות אחד ועוד שט דבר אחד כפי הכתיבה שדרעת רשי' זכרנו לזכרה אין חשש צמל מנחם דכפיק מנחם מינה חלל דהויא מילתא דמתיחא עומא והיו מילי דרבנן כמנחם ואמלולא שכן כתב צמק לשון יתמנה צ' אדם וכו' • משמע דדוקא מנחם מתיחא ולא דליכא חשש דכפיק מנחם ואיפשר דמנחם הכי פירש ששתיין נשים אחד כדי להגדיל המתיחא • אומנם צמלילה דאיא שיהיו שתיין נשים א' וליכא לריחש כולי האי למתיחא צ' אדם דאולי יאמר דלא נחללו שתיין סמוך למתיחא הולכר צמלי החוספות • לפי דהסם נמי לא מנחם מתיחא צ' אדם לרי למנות משעת כתיבה חלל מנחם דכפיק מינה מנחם וזהו חלל למנחם מנחם: הרי שטנו צמלי החוספות זיל מפרשי צפירושא דהיה דיעין למנחם חלל החשש צמלול צמלילה דאי לא ליכא עומא למח שהקשם המנחם מלי שאל ואפשר שגם רשי' זיל לא כיון למתיחא צ' אדם חלל מנחם דמתיחא מתיחא כפיק מנחם ויתמנה כמו שז' מותרת גם ז' מותרת וכפיק מנחם זה וצמלילה מנחם מלי שכתבדקשה הוא חלל ליכא למנור מירי חלל ליכא דאמר חשש דכפיק מנחם או לפחות חשש מתיחא ונכדן דידן ליכא שום אחד מאלה כמנחם למעלה ואם כן ליכא למנור מירי ואין לה למנות ה' יום כי אם חס מיום כתיבה הגע צידה חלליה דכולי עלמא: והשאלה כיון דמנחם הראיה הוא שכתבדקשה דין מוכרח לזמם שאינה לריכה למנות כי אם מיום הכתיבה לידה הטעמים שכתבדקשה למעלה למנות אחר הקצרה האחרת קל להשיע עליהם ולישעם • זה שאף על פי שאמא דרב שאל נאמר או נקדע הגע קודם אורו הזמן או היה אז צריה ונאמר או נקדע קודם שחמור ותעלט שאינה מנורשת מכל מקום הרי אומא הכתיבה כתיבה לשם גרושין לכשיגיע הזמן סיהר והם הועילה לשאל ה' הגע קיים צמקום הזמן שאף על פי שלא יהיה צממא מנחם חלל צמלי רשות הרבים מנורשת לדעת רוב הפוסקים והרב רבינו מנחם צ' מיימני זכרנו לזכרה עומאם כאשר כתב צפ"י • ה' זכר חלליה דכולי עלמא חס היה צממא מנורשת ואם כן מה שכתבדקשה צ' זיל לא הגיע לידה צממא גרושין חלל צממא מנורשת ואין כותבו לומר שלא הגיע לידה צממא גרושין כלל חלל צממא פקדון גמור חלל פ' הוא לא הגיע לידה צממא גרושין לשעמה חלל צממא גרושין צממא הזמן וסיהר פקדון צידה עד הגיע אורו הזמן ומכל מקום צממא גרושין צ' לידה שאל לא נאמר כן מה כועל סיהר הגע קיים צמקום הזמן חס הוא צמלי רשות הרבים או צממא וכו' • מי שרולה לגמ חס אשמו ומנחם הגע צמלי רשות הרבים או צממא חלל מנורשת חס לא יהיה צממה תחלים כתב הרב זיל צפרק המנחם וכן כשהיה הגע קיים צממא הרבים צממא תשלום הגרושין וזהו חלל ונעלמו מנחם קודם שצמל או יקדע מה יועיל דהכי זה כעולי גיעך מעל ג' קרקע דמנחם זה כתב דהרמז זכרנו לזכר דהאי דיכא דוקא הוא כדאמר לה מעכשו כאשר כתב הרב זכרנו לזכרה (יע"ש כ' האריך עומא) צממו צפרק הכותב צפירוש להלכות וחלוק עליו הרמז' ז' וז' ואחר כל הפוסקים מהעומא שכתב צממא יענין שם אשך לפי זה יש לומר לדעתם צממא דהנחיה הוא נכתיב לשם גרושין מקריא אף על צ' דלא הו גירושין צממא הכתיבה וכן כתב הרב ז' צפ"י צפרק המנחם חלל כראה דצפ"י צמל אחר מעכשו הוא וקצרי דכל שלא יאל מנחם מנורשת ומנחם הכי מנעמי לן לדי רשו' הרבים א' כמות הרבים ומנחם שחללו מנחם גמור שלו יולא צו מנחם כדאמרין עלה צממא מנחם דלעיל והוא כלצורים ומנחם הרבים או דלעיל חס יולא צממא מנחם אחר וז' חס אורו חס צממא גמם שלי מנחם שז' יולא צו מנחם והילכך נג זה חס דאין אורו צים שלשים כאלו עומד צממא והרי הוא מנחם צמלילה ראשונה שהיה לא יאל מנחם ואין זה כעולי גיעך מעל ג' קרקע מנחם דהוא חס חלל כתיבה לשם גרושין חלל שאינה חלל שחללו הגירושין עד לאחר שלשים עד כאן לשוני: וזה צמלול לרד לומר לדעת הרמזים ז' חלל על צ' דכתב שחל צממא פקדון צידה וכו' ואף על צ' דצפ"י פשיטתא דהיה צמלי צממא מדבר כמנחם חלל הרב עם הרמזים ז' לדרעת הרב (סס) הדיח דהאמר לחצרו מנחם פרה וכו' לא חיייר צממא מעכשו דמנחם דמנחם דרב כדון דידן ולדעת הרמזים ז' דוקא צמל לא חיייר צממא חלל צממא פרה עיירי כדאמר מעכשו ומנחם צממא צממא שם מכל מקום מלי דקאמר הרב צממא הגע יורה ש' הרמזים ז' הוא מוכרח לאמר לדעתו וזהו כתבדקשה השני שטעמים הראשונים שכתבדקשה מנחם לכוזיה למנחם צממא דידן העשע"י יום משעת משלום הגירושין לא משעת כתיבה הגע: גם לר הפיעם ח' חסו עכריה למנות אחרי אומא הקצרה דדאי זאת האשקה לאו גרושה היא קודם זמן משלום הגירושין ואם נחיתור נעלה עומא דין הגע ההוא הו כדן נג ישן חלל לא ילפין היכא דלא נחיתור עומא לענין מנין החששים יום מהיכא דנחיתור ולא סו תרתי קולי דקסחן דכל חד וחד תלוי צממא מנחם צפ"י עמלמו שלחיות דיט היכא דנחיתור הנצל עם האשקה לענין סיהר לשוק כדן נג ישן הוא חלל נעמם שערין חלל מנורשת כפי האומא והרי הוא כאלו נחיתור עומא צין כתיבה נכתיבה אומנם לענין מנין החששים יום היכא דלא נחיתור עומא הוא חלל נעמם אחר וה' העמם שכתבדקשה למעלה דליכא שום חשש למנעמי דלימור ששים נשים צמל אחר וכו' כמו צמל שכתבדקשה צו צממא הכתיבה דמה הוא עומא דיימור וכו' בורי דליה לה למנחם משעת כתיבה חלל משעת כתיבה מלי דליה לר סיהר

**שאדות ותשובות רבי ד"י אבן חביב**

עוד נראה לי לספיר הערה אחת ותמיד כמו פתח לסבין דבריהם ואח  
זה חנו לריבין לנקט לדרי להאריך לבאר דלא דק רמי ואלא מוציא סיח'ללה  
דק שהרי נכנה צורה האחת משולש אחד ומצי' שיעורים שאמר רמי ומאלכבון  
המכר והוא משולש אי' צ' ו' ודבר נראה לעין הוא שאין צקו אי' ומעמולט  
הוא שהוא רחב הפתח כמו השיעור שיש צ' הקיים המסארי' מהמשולש שהם קיי  
אי' צ' ו' ג' והם הצי' שיעורים שאמר רמי' שנקט שצנכיים ומחזרים יס' ד'  
טפחים וחלח היא הערה חזקה בחלח וממנה לחדרי' פירוש דבריהם והוא בחל  
האופן שבעלי החוספי' זיל ראו זאת הקושיא ועליה צו דבריהם חלח שלא  
בהפייקו להקפרי' על רמי' זאת הקושיא כי אם אחת גדולה מונט חל שהם  
היו מקשים עליו דלא דק מעטס הקושיא האחת לא היה מחבאר מוננה למריח  
העין נכונה לא דק רמי' אם צומט או דבר' ולכן נקטו החכמים אחת נחכמות  
לבאר מהכה למריח העין שאל לבד לא יס צקו אי' ג' המכר שהוא רחב הפתח  
דמי והוא השיעור שיש צ' קיי אי' צ' ו' חלח אי' אם נקח צ' קיים חלח' צנכיים  
קיי אי' צ' ו' ג' יחזר קטרים מזהם שלשה חומשים לא יס צקו אי' ג' המכר כשיעור  
חומס השכ' קיים' זה שמתוך מקיי' המושלש המכר שני טפחים הראשונה  
ומהאריך והוא קו הצי' והראשונה מהדוחצ והוא קו צ' ג' וכשים צמקס חלו  
השני טפחים האלכבון של זה המדוצה הקטן ששיעורו טפח ושני חומשין  
כדודע לכל' והוא קו השלישי אשר על ידו נכנה עתה משולש קטן והוא משולש  
האי' והנה הוא מוצא למריח העין שאין צקו אי' ג' כשיעור שיש צ' שני קיי  
המשולש הזה הקטן שהם קו אי' וקו ה' ג' שצנכיים ומחזרים יס' שלשה טפחי'  
ושני חומשים ועל פי זה מה שאמר הם זכורום לברכה והנה עיינו רואה שאין  
האלכבון של שלשה על אחד מביע אפילו לאלכבון של טפח על טפח רואה לומר  
מוחזר עם שארית הקו שמתכני מונט המפח על טפח המכר' והוא קו אי' ולא  
הולכר הם להחיר זה מפני שעל זאת הקושיא צו דבריהם ומה הא' מוצא  
היה דלא דק וכל סתם היחה להדיעטו שלא ונעניא שאין האלכבון המכר מביע לכל  
השיעור שאמר רמי' שהם השני קיי המשולש הגדול המכר חלח אפילו לשיעור  
אלכבון טפח על טפח צנכיים אחרו צורה המכר צנכיים מושלש טפח על טפח אי'ו  
מביע ועוד חלי מנחיק הענין ואומר דלן חקר כלל בלשון וחלוק יס' שאין  
האלכבון מביע וכי' לשלם היה אומר שאין צאלכבון של שלשה יס' כשיעור  
אלכבון וכי' כי פירוש שאין האלכבון מביע מורה על שיש נקודה שמונה  
היא החלחל המדירה ואינו מביע עד נקודה אחת וצו'אל שלפנינו הנקודה  
שמונה תחנה המדירה היא נקודה אי' שהיא תחלה האלכבון ותחלה קו אי' צ'  
וי'ג שהם השני קיים האחרים מהמשולש הגדול שהוא משולש אי' צ' ג' ואמר  
שאל נחמיל למודד משס האלכבון של שלשה על אי' עם שני קיי המשולש המכר  
לא ונעניא שאין צאלכבון המכר כדי הקיים המכרי' חלח אפילו שס'נחמיל  
המדירה צקו אי' צ' נטה מהקו שהוא צנקודה ה' ונמשך המדירה עד נקודה ג'  
אי'ו מביע האלכבון של ג' וכי' לאותו השיעור והלשון האומי' בתוספות הוא  
שאין האלכבון וכי' מביע אפילו לאלכבון וכן הוא בתוספות הראש' אחריו לבכרה'  
והבונה שאינו מביע אפילו לשלשה טפחי' ושני חומשים כנצי' ואינו מביע לזה  
השיעור שכתבו הם הוא הדבר הנראה לכל במריח העין' ולפי האמת אפילו  
לשלשה טפחים וחומש אי'ו מביע' ולשיהיה צדוה הפתח הצרעה טפחים לרי'ך  
לקחם מדופן המושך שלשה טפחים ושלשה חומשי' ומדיפן האומלעי' טפח וארבעה  
חומשים ואי' יהיה אורך אלכבון אחרו המדוצה והוא ריחב הפתח ארבעה טפחים  
לא בפתח וזה מה מוצא לידע נחכמת ההכרעה אפילו דבר מועט גם הוא עי'פ  
מה שאמר זיל כל אמתא צרבוטא אמתא וארי' תומי' צאלכבונה ליידיע טעמא  
של דבר על פי ההכונה : ומאיי' החכמי' מוסיף' כי לעולם היא לי :

**י' בשמעתא** דכראה מנחן וסוה מנפכים כראה מנפכים ומנחן הוא  
צטרי פנים כפי מה שכתב' מרש"י שם הראשון הוא זה

כר' צמוץ ריה  
הסרי הוא ז'  
כר' מצפנים ושות מצפון  
זוא בזה האופן ויכ  
בוד אחר כפי הכרח  
מהחוס' והוא בזה

|                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| האופן<br>שבת'<br>הצ'<br>אופן<br>ופירה<br>והוא זה<br>הלא הוא<br>רבה זו<br>הנצח<br>ולא לחוסה<br>קטנה | <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; text-align: center;"> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> </div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; text-align: center;"> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> </div> <div style="display: inline-block; vertical-align: middle; text-align: center;"> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> <div style="border: 2px solid black; width: 40px; height: 40px; margin: 0 auto 10px auto;"></div> </div> | <p>ר"ה כראה מנחן ושה מנפנים הוא צ" פנים כפי חס</p> <p>רש"י עס הא' הוא בזה האופן,</p> <p>והיה זה</p> <p>מנחן ושה</p> <p>בבית</p> <p>ורחית</p> <p>הריבציה זיל שפי' כן ולדעתו של</p> <p>רש"י ומעט ד: כראה מנחן לר"ך שיהיה לעצרים לפני</p> <p>בדרך ר"ה . אונס זה חיו כראה לחי לא לבני המנח</p> <p>העצרים בריה שלפני המנח . ולפי שמדחן רש"י בחל</p> <p>שנפלה לבדולה שהק' בגמרא ואם אחת קטנה נמי</p> <p>חשתי כנראה מנחן ושה מנפנים ולשם אין שום לחי כראה לא מנפנים ולא</p> <p>מנחן הולך להאריך ולהנחית הפני' דהא גדולה צדו משמאל וכו' :</p> <p>עו <b>נשאלתי</b> מוחך האם על דבר הלכה למעשה חרע צרכים ביום חס</p> <p>חנכית אסתר אשר אומנה שמוקדשם שהקליח ליצור</p> <p>אומר עכנו לצד בחפלה המנחה ואילו עזריך בסליחות וידיים צאמלע החפלה</p> <p>ולכן</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

היה קצרה כמנצח למעלה תכלית הצליח וכיון דכל חד וחד מאלו הדין  
הוא חלו בעמם מיוחד צפוי עליו מצדדי עובדו כחרייהו אף על גב דחרייהו  
הו לקולא : הארתי בכל זה ללא ידי חוצה המנהג שכתב הריאש זיל ולבאר  
שאליו על פי אותו המנהג אינה לריכה האשה האם למטה המעשי יום נתון  
העולם הגרוסין אלא ומעט הנחיה ולפי האמת לא הייתי לך לכך וכדי  
היה חמורה דרבנן שכתבתי למעלה דקצרי טעם למות ומעט כתיבה  
לסמוך עליהם בעמם דמק אשה כאח טעמים בלמטה חיות צ' טעם שקבע לה  
בעלה לזמן הגרוסין :

## ח"צ במדק

**י"ב בפרק** ראשון ומחלטה שחיתה כהן הריו צוחל חסכה הצהמה עלמה וכו' או שאכן השומע וכו' הרי צ' ספק כלה' קשה לך הערה הרב אלו השמים חלוקות ובגמרא (חילין פרק אלו ערפות דף נ"ה) ומורש דבאנס השומע צסימני' ר' יוחי' ור"ל דלמרי תריוויו מרשפ וכלאסכה הצהמי' עלמה סלקי' בהיקו י"ל דרך כלל צה וצכיואל צה דלפילו דפפ וצכיייהו דרצי' יוחק וריש לקיש צבאנס השומע דהייח כלה ודלח' חין זה לומר שיקשה פליט דצברי סרצ לא להפילה וילא אפילו למעטס ומצקומ' צהיח כוחה הרב מפורשת דצבריו ואף כי יקשה לו על דצבריו מצד שיעט התלמוד המפורסם אללנו רליו והגון לו לתלות החסרון במיעוט הקפדתו והשגחתו וחיצי' אט לקבל דצבריו מצלי' שנהררר אחרי' כי לבו כלל האירה הקפסה התלמוד צצלי' וירוש' תוספתא ספרי וספרו ואלתרא' ואילו קוגי' היתה קדורי' לפניו ואלו צשטותיו נכחיה ועעיקו למיעוט הספסירם ולקולר הצתתו ואלו ה' הרב לפכטי ואלו פוחח לו ספח רחצ יזחר מפתחו של אולם רח היל קבלה הנונה ואחיהת מפורש' אללנו מפי סופרי' ומפי ספרי' וחולם הלפוחות הקס' דצבריו הם יכאשר יראה קעסי' או סחירה צצצורו מדצבריו על דצבריו האומנם עם כל זה אפשר לומר על פי דקדוק לשון הרב שאמר פרק ג' כל מקום שאמרנו צסחמי' פסולה הרי צ' כלה ואם דעתו צ' דכלל מקום צין צתלמוד צין צצצוריו דפסולה הייט כלה וזה ליה לקלר צלצוט ולומר כל צסחיה פסולה הרי צ' כלה כסס שקלר צרין הספק אשר מפני זה אפשר לומר ססוכה הרב צמה שאמר שהפסולה היא כלה וזה כלל צצצורו צלבר ואלו דצין ספק צכל מקום סכומלל ספק צסחמי' או צתלמוד או צצצור ה' ספק כלה וצבאגיה דעמעתחא [דף נ"ה] דהני רבי חייל צר יוסק קוגיה דרצי' יוחק כל הלואר כולו כער וכו' כראה מפשט ומומלל דרצא ובעיה דרצי' חכילא ומלי' דפפס מצכיייהו דרצי' יוחק ודולה לומר כולה איתגלגלו עלייהו דרצי' חיי' צ' אחר צ' דעסוס דליכי' למיעטי' דצבריו חיי' צמלי' דקאמו' עד כפי הריחה התמורה דהייט ככנר כל הריחה אחא רצא ואשמועינן דהני כפי הריחה התמורה דהייט רכסי' רבי חייל הייט העליונה כשאוחזי' צקנס שאני ואמר כל שפושטת לוארה ורועה פירו' ולא יזחר וצלבר שלא האנס פ' על י' אולם כל ששטח צלואר צסימני' שלא צמקוס שחיתה הייא כלה רצבי' חיי' ומעס הרב מקוס השחיתה מן הלחי הוא הלואר וכו' אי זהו מקוס שחיתה צקנה וכו' היינו תוספתא דרצי' חיי' ופירושה דרצא דכל ששטח שלא צמקוס שחיתה צלואר וצסימני' הויא כלה' צצח כן צעה רצ חכילא חמלי' דקאמר רצא שאני ואמר כל שפושטת לוארה חסכה עלמה וזהו ולי צעיה דרצי' חכילא ששטח צלואר וצסימני' שלא צמקוס שחיתה פשיטא דכלה הויא ומולי קא מיעבי' ליה הלל ודלי' דליכא חילא לעציותא קא מיעבי' ליה דסייט ששטח צלואר צמקוי' שחיתה וסלקא צחיקו ומסוס דליכא למעטי' צמיימא דרצי' וכוין ששטח צמקוי' שחיתה צליאר וססימני' כשרעו למעלה ומכפי הריחה צשעה שחיתה מה ליה לן למיחש אי אשתכח צבר הכי שחיתה הססימני' שלא צמקומי' לזה הולך רש"י לפשט חיקו ולחומרא וכו' הלכתא דלי' לא תימא הכי חמלי' אילעריך לאשמועי' דהי' לחוונה ה' קיימא לן ספיקא דליקורא לחומרא ואמלי' דקאמר רצא וצלבר שלא חלנס על י' אדם נפס מצכיייהו דלי' חנס השומע צלופ' ששטח צלואר צמקוס שחיתה וצמללח שלא צמקוס שחיתה צסימני' דהויא פסולה לומר דכיון דלכנס הססימני' המסיכי' יזחר מלכנסה הצהמי' עלצה ונפס מצכיייהו דהויא פסולה לגביה חסכה הצהמה דסלקא צחיקו וכלו למיהי כלה דלריח דעליה סוי סקלא ועורא לעולם לא הויא כלה עד דליכא הרחי לריעוחא צלואר וצסימני' דלס כיון דקיימא לן ספיקא דליקורא לחומרא כללן הרב צימד לרין צסחיהן ספס כלה' ואף על גב צצ דרצי' יוחק וריש לקיש הוי קדמי' מוצא לרצא שהרי הם ה' ציור ראשון ומקד' האימוראלי' ואצי' ורצא צדור דה' כפי הקבלה המסורה צידינו הכונה צה שאלוה דהיי' דהייט שלא חלנס גם צימיי' ארשסוריס כאמר עליה דר"ח ועלה אסיק רצי' יוחק וריש לקיש שמועתחא ומקד' סתלמוד הקדים ומיירא דרצא להייה שהדבר ילא מלפניו מפורש ואיפשר שלא כורע סס מי שקדמו צה המאמר כדאשכחן רצי' אלעזר דמקשה לרצא אף על גב דקדם רצי' אלעזר מוצי' כדליתא פרק חרש [דף קי"ג] ואצי' ורצא דמחללי' מלי' דמקשי רצ אשי' צפרק קמא דחולין [דף ג'] אף על גב דהרי צצחלה מוצא' : ערובין צפרק קמא דף ה' דצבריו תוספות דפחה לו צקין וזית :

**להבין** דברי התוספות בשלמות ראייתם לזייר ראשונה הלורה אחיהת כי בצפרי הדפוס יש תוספת צקויס ואילו לר"ך לזייר צה חלל מודע צאורק שלשה עופי' על רוחה עפח עליו א' צ' ג' ד' עוד כוליא אלכסון שלו וואק ח' א' ג' ער צראש המורצע כחוקר עפח ומלרכו וצנה עליו מורצע קסן מפתח על עפח צקו ה' ו' ולפי האמה שזה היה קאי לרי' אלל סוף לחוס' ציאר שר טליא אלכסון זה המורצע הקטן והוא קו סיצי' ועל פי זה דרצי' התור' כפי פשטן ודלי' הם שקר צשר שהרי פשטא דצריהם הוא שקר א' ג' שהוא אלכסון שלשה על אחד חיוני גדול כקו ה' ג' שהוא אלכסון עפח על עפח ואין צעולם שקר מפורסם יזחר מה' : גם שחין אט לריכין לה' א' ו